

Pohjois-Savon liitto
Regional Council of Pohjois-Savo

Pohjois-Savon liitto

Pohjois-Savon moderni rakennettu kulttuuriympäristö

Arvottamistyöryhmän loppuraportti

28.9.2021

Arvottamistyöryhmä:

Tapio Laaksonen, Pohjois-Savon ELY-keskus
Marja-Leena Ikkala, Museovirasto
Paula Qvick, Pohjois-Savon liitto (7.5.2021 saakka)
Annaelina Isola, Pohjois-Savon liitto
Mikko Paalanen, Kuopion kulttuurihistoriallinen museo
Sirrku Manninen, Pohjois-Savon liitto (30.8.2021 saakka)

POHJOIS-SAVON MODERNIN RAKENNETUN KULTTUURIYMPÄRISTÖN INVENTOINTI JA ARVOTTAMINEN

Pohjois-Savon liitto käynnisti alueen modernin kulttuuriympäristön arvottamisen maakuntakaavatyötä varten vuonna 2017. Tuolloin konsulttina työskennellyt arkkitehti Kai Tolonen FCG Oy:stä kartoitti ja arvotti alustavasti modernia rakennuskantaa niistä kunnista, joissa ei ole tehty kaavoitukseen liittyviä modernin aikakauden rakennusten inventointeja. Tuolloin tietoa karttui Leppävirran, Pielaveden, Tuusniemen, Vesannon ja Rautavaaran modernista rakennetusta ympäristöstä.

Muiden kuntien osalta koottiin kuntien kaavaselvitysten aineistoja ja isoimpien kuntien jo melko kattavaa olevaa inventointiaineistoa. Kuopio inventoi, arvotti ja listasi omat modernit kohteensa vuonna 2020, Varkaus ja Iisalmi vuonna 2021. Kohteiden määrää on karsittu ja täydennetty vuosien 2019-2020 aikana Pohjois-Savon liiton johdolla, kuntien näkemyksiä kuunnellen.

Vuoden 2021 kesän ja alkusyksyn aikana arvottamistyöryhmä on päässyt käymään läpi kaikkien kohteiden kokonaisuuden ja arvioimaan maakunnallista merkittävyyttä. Työryhmän työskentelyn tulokset ovat tämän raportin pääasiallisena sisältönä.

Maakunnallisesti arvokkaita modernin rakennetun kulttuuriympäristön kohteita pyritään nostamaan esiin aluekokonaisuuksina, ei vain yksittäisinä kohteina. Usein alueen ansiokas asemakaava ja sen yhtenäisenä säilynyt toteutus antavat rakennetulle ympäristölle lisäarvoa. Arvottamisliitteessä kahteen ylimpään luokkaan (punaiset) arvotetut kohteet osoitetaan maakuntakaavaluonnoksissa.

Rautavaaran kirkonkylällä on edustava postmoderni ilme kookkaan kunnantalo-kauppiastalon ja modernin kirkon ansiosta.

POHJOIS-SAVON ORTODOKSIKIRKON MODERNIN AJAN RAKENNUSPERINTÖ

Maakunnallisessa modernin aikakauden rakennusten inventoinnissa hahmottui jälleenrakennuskauden ja sitä nuorempi ortodoksinen rakennusperintö, joka otetaan Pohjois-Savon maakuntakaavatyössä huomioon kokonaisuutena. Huomattava osa Pohjois-Savoon, Pohjois-Karjalaan ja entisen Oulun läänin eteläosiin sotien aikana ja jälkeen asutetuista siirtolaisista suurin osa oli ortodokseja, mikä näkyy näille alueille rakennettujen ortodoksikirkkojen ja rukoushuoneiden muuta maata suuremmassa määrässä. Kirkkojen ja rukoushuoneiden rakentaminen kuului osana valtion rahoittamaan siirtoväen asuttamiseen. Oman kirkollisen perinteen tukemisen katsottiin helpottavan uusille asuinsijoille juurtumista.

Ortodoksinen rakennusperintö on jätetty arvottamisen ulkopuolelle. Kohteilla on maakunnallista, valtakunnallista – jopa kansainvälistä - merkitystä osana jälleenrakennuskauden ortodoksisen kirkkorakentamisen ilmiötä. Lista Pohjois-Savon modernin ajan ortodoksisista kirkkorakennuksista on liitteenä. Kohteet osoitetaan Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 2. vaiheen luonnoksissa.

Tapio Laaksonen, Pohjois-Savon ELY-keskus

ARKIPÄIVÄISIÄ YMPÄRISTÖJÄ JA ERITYISIÄ HELMIÄ

Pohjois-Savon 1900-luvun jälkipuolen rakennusperinnöstä (8.6.2018, täydennetty 4.10.2018)

Uusi aika, uudet rakennukset

1900-luvun jälkipuoli oli suomalaisessa yhteiskunnassa suurten muutosten kautta. Kaupungistuminen, hyvinvointivaltion synty ja yksityisautoilu loivat uudenlaisia haasteita muun muassa aluesuunnittelulle. Jälleenrakennuskaudesta lähti liikkeelle rakentamisen määrän suuri kasvu – ja toisaalta vanhemman rakennuskannan paikoin mittava purkaminen. Näin suurin osa nykyisestä rakennuskannastamme on peräisin 1900-luvun jälkipuolelta. Uusi aika näkyy myös aivan uudenlaisina rakennustyyppinä. Pohjois-Savossa ovat hyvin edustettuina erilaiset tyyppilliset modernin rakentamisen rakennustyyppit.

Tehdään kuten muuallakin, paikallisesti soveltaen

Aikakauden rakentaminen on Pohjois-Savossa noudattanut pitkälti rakentamisen yleisiä kansallisia arkkitehtonisia ja rakennusteknisiä virtauksia, eli rakennukset ovat saman tyyppisiä kuin Suomessa yleensäkin. Kun hetken tarkastelee rakennuksen ulkoasua, on sen rakentamisajankohta tältä pohjalta yleensä helppo päätellä muutaman vuoden tarkkuudella.

Sodan jälkeen arkkitehtuurissa oli muodissa funktionalismin vastakohtana ns. moderni romantiikka. Pian valalle nousi rationalismi, jota on kutsuttu myös jälkifunktionalismiksi. Keskeiseksi rakennusmateriaaliksi tuli betoni, joka toisinaan nostettiin betonibrutalismen hengessä erityisen korostetusti esiin rakennuksen julkisivuissa ja sisätiloissa. 1980-luvulla arkkitehtuurissa tulivat taas muotiin monimuotoisuus ja koristeellisuus, jolloin puhutaan postmodernista tyylistä.

Maakunnan modernilla rakentamisella on joka tapauksessa myös selkeät paikalliset piirteensä. Yhtenä perustana tälle on se, että uutta rakentamista on tehty paljon jo olemassa olevaan vanhaan rakennettuun ympäristöön – joko vanhan rakentamisen lomaan tai korvaamaan aiempia rakennuksia. Näin esimerkiksi kirkonkylien keskusraiteilla ja kaupunkien keskustoilla on oma identiteettinsä siitakin huolimatta, että suurin osa niiden nykyisestä rakennuskannasta on useimmiten peräisin 1900-luvun jälkipuolelta.

Toisaalta tällä ajanjaksolla on myös rakennettu paljon aivan uusia rakennettuja ympäristöjä. Näitä on tehty seuduille, joilla uutta rakentamista on erityisesti tarvittu. Tällaisia uusia ympäristöjä edustavat esimerkiksi kaupunkilähiöt ja kirkonkylien reuna-alueiden uudet pientaloalueet. Myös näissä näkyy paikallisuus. Kunnat ovat suunnittelijoina määritelleet sen, miten rakentaminen sijoitetaan ja sopeutetaan paikallisiin oloihin, minkälainen on liikenneverkko ja minkälaista arkkitehtuurin halutaan olevan. Lisäksi arkkitehtuurissa näkyy monissa kohdin selkeä paikallisten suunnittelijoiden, rakennusliikkeiden ja rakennuttajien vaikutus.

Itä-Suomen hovioikeus edustaa linjakasta betoniarkkitehtuuria.

Mikä on arvokasta, mikä säilytettävää?

Kulttuurihistorialliselta kannalta on tärkeää, että tuleville polville saadaan säilytettyä kattavasti erityyppisiä rakennettuja ympäristöjä. Osa niistä edustaa ”tavanomaista arkipäiväistä ympäristöä”, kun osa on selkeästi valtakunnallisen tason ”erityisiä helmiä”.

Kohteen kulttuurihistoriallista arvoa ei tyypillisesti kunnolla hahmoteta, kun se on iältään vielä melko nuori. Rakennusinventoinnin tärkeänä tehtävänä on auttaa sen määrittämisessä, mikä osa rakennusperinnöstä on ensisijaisesti tarpeellista säilyttää. Kohteen mukanaolo inventointiaineistossa kertoo sen omaavan tiettyjä arvoja, mutta ei merkitse suojelua.

Säilyttämistä arvioitaessa on tarpeellista huomioida, että tyypiltään erilaiset kohteet ovat kattavasti edustettuina. Myös alueellinen näkökulma on tärkeä. Jokaisella seudulla on omat tärkeät, säilyttämisen arvoiset rakennukset.

Rakennustekniset edellytykset säilymiselle vaikuttavat joissain kohteissa asiaan. 1950-luvulta alkaen rakentamisessa alettiin käyttää lisääntyvässä määrin aivan uudenlaisia materiaaleja ja rakennusteknisiä ratkaisuja, joista osa on korjaamisen ja kunnossapidon kannalta haasteellisia. Lisäksi 1970-luvun energiakriisin myötä ryhdyttiin vanhoihin rakennuksiin tekemään uusin menetelmin energiataloutta parantavia kunnostuksia. Näistä osa on osoittautunut vanhoihin rakenteisiin sopimattomiksi, mistä on aiheutunut rakennuksille erityisesti erilaisia kosteusongelmia.

Rakennusteknisten syiden pohjalta joidenkin rakennuskohteiden tulevaisuutena on väistämättä purku. Kuitenkin lähes aina kunnostaminen on realistinen vaihtoehto. Käytännössä on nähtävissä, että myös rakennuksen omistajuus vaikuttaa valittavaan ratkaisuun. Kuntaomisteisten rakennusten kohdalla purkavaan ratkaisuun on päädytty yksityisomisteisia kohteita herkemmin. Esimerkiksi tilanteessa, jossa kunnallinen vuokrataloyhtiö on päätytty purkamisen kautta tapahtuneeseen uudisrakentamiseen, ovat vastaavia kohteita ylläpitävät asunto-osakeyhtiöt tyypillisesti ylläpitäneet ja kunnostaneet kiinteistöjään.

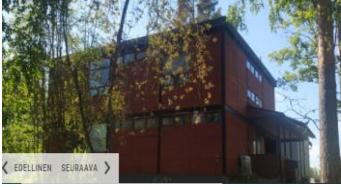

POHJOIS-SAVON MODERNI KULTTUURIYMPÄRISTÖ - ARVOTTAMINEN 28.9.2021				
SIJAINTIKUNTA, KOHTEEEN NIMI, OSOITE, RAKENNUSVUOSI, SUUNNITTELIJA	KUVA	ARVOTTAMISPE- RUSTE (M) maisemallinen/ kaupunkikuvallinen (H) historiallinen, (R) kultt.historiallinen /rakennushistoriall. ja (A) arkkitehtoninen arvo	KOHTEEEN KUVAUS TAI MUITA HUOMIOITA	MERKITYS: erittäin suuri, suuri, keskisuuri ja pieni) m m p p
ASUMINEN		70 kpl, joista maakunnallisia 31 kpl		
lialmi, Ilvolankatu 8, 1950 Lappi-Seppälä ja Martas Oy		M, R	1950-luvun edustava neli-kerroksinen asuinliikerakennus. Hienosti säilynyt 1-kerroksinen liikeosa.	
lialmi, Otavankatu 7, 1952 arkkitehti Aarne Timonen		M, R, A	Kauniisti detaljoitu asuinkerrostalo. Kuuluu Kirkkopuiston-Otavankadun maakunnallisesti merkittävään alueeseen. Liitetään kohde alueen kuvaukseen.	
lialmi, Päiviörinne, 1956, Päiviönkatu 37 Arvid Ekelund		R	lialmessa ainutlaatuinen asuinkerrostalokohde. Julkisivut varsin hyvin säilyneet, julkisivujen jäsentely ja yksityiskohdat erityisiä. Kivijalassa olleet liiketilat on otettu asutokäyttöön, hyvin säilynyt	
lialmi, Satamakatu 4 Lappi-Seppälä ja Martas Oy		M, R	Hyvin samantyylinen 1950-lukua ilmentävä asuinkerrostalo kuin Ilvolankatu 8. Yhdistetään samaan aluerajaukseen	
lialmi, Sairaalaan pohjois- ja länsipuolinen alue, 1958-1969		M, R	Yhtenäisenä toteutunut, pientalo- ja rivitaloalue, puistomainen ympäristö, väljä rivitalokortteli. Alue on huomioitu uudessa ak-muutoksessa.	
lialmi, Kuoppakankaan pientaloalue, pääosin 1960-luku Asemakaava: Otto-livari Meurman		M, R	Tyypillinen Meurmanin asemakaava. Kaupunkisuunnittelun historiaa ilmentävä suunnitelma ja toteutus. Liittyy Kihmulan alueeseen ja täydentää sitä. Paikallinen	

<p>lisalmi, Kasarminkankaan kerrostalot, 1966- 1970</p>		<p>M</p>	<p>Alueen puistomaisuus, miellyttävä. Kuvaa aikakauden henkeä ("City lisalmi"), yhtenäisenä toteutunut alue, väljyyttä. Arvo kokonaisuudessa, ei yksittäisissä rakennuksissa</p>	
<p>lisalmi, Tähtiniementie 1 ja 3, v. 1959-1960 Seppo Ruotsalainen</p>			<p>Tyypillistä 1950-luvun rak.tapaa edustava kohde. Punatiilen ja rappauksen käyttö julkisivuissa. Säilyneisyys+.</p>	
<p>lisalmi, Paloistenkatu 8 ja 10, 1963-1964 Eija-Leena ja Elja Aikarsinen</p>			<p>Julkisivu edustavampi verrattuna sisäpihan puoleiseen julkisivuun</p>	
<p>lisalmi, Kuutolankatu 1, 1963 arkkitehti Esko Laitinen</p>		<p>R, H</p>	<p>Harvinainen, edustaa korkeatasoista pientalorakentamista. Säilyneisyys ja yksityiskohdat nostavat arvoa.</p>	
<p>lisalmi, Pöllösenlahden pientalot, 1967-1979 Lähteentie, Riihitie, Taaton tie</p>			<p>Viehättävä rinteeseen rakennettu pientaloalue. Tarkasti rajautuva, eheä kokonaisuus. Massoitteeltaan yhtenäinen. Ko alueiden esilleotto tärkeää, mutta paikallinen kohde</p>	
<p>lisalmi, Rantakadun kerrostalot, 1963-1986</p>			<p>Rantakatu kerroksellinen kokonaisuus. Ei maakunnan tasolla erityisiä arvoja eli on paikallinen kohde ranta nostaa arvoa</p>	
<p>lisalmi, Tornitalot, 1974-1978 rakennussuunnittelu Sakari Rytönen, Ark- kitehtuuritoimisto Jouko Rytönen.</p>		<p>M, H</p>	<p>Toteuttaa aikakauden suunnitteluideologiaa (aluesuunnittelu). historiallinen merkitys osana kaupungin kehitystä. /kaupungin kanta+</p>	
<p>lisalmi, Lippuniemen kerrostalot, 1970-1987</p>			<p>Sisäpihanäkymät kivat, ulkoapäin, muutoin tavanomainen. Asemakaavallinen ratkaisu eheä. Paikallinen seurattava kohde</p>	
<p>lisalmi, Lintukylän pientalo- alue, 1975-1982</p>			<p>Rakennustyyppien vaihtelu. Neljän käkikellotalon ympärillä harjakattoisten, 1 krs pientalojen vyöhyke.</p>	

Kuikankatu, Tavipolku, Haahkankatu, Telkänkatu			Aikakautensa edustava esimerkki. Säilyneisyys hyvä - ei "aitoja" käkikelloja. Paikallinen	
Iisalmi, Tunnelikadun ja Kuusikadun pientaloalue, 1969-1976		M, R	Kaupunkisuunnittelun historiaa. Punatiillisiä EERO-tyyppitaloja. Hyvin yhtenäinen aluekokonaisuus aluerakenteen ja rakennuskannan ilmeen osalta.	
Iisalmi, Harjuntien rivitalot, 1973 arkkitehti Esko Savolainen			Tontin käyttö ratkaistu onnistuneesti. Paikallinen merkitys	
Iisalmi, Honkakadun moduulitalot, 1976-1978 Honkakatu 1-3 Jouko Rytkönen			Tasakatot muutettu harjaka-toiksi, mikä vähentää arvoa, viehättävät "ruudutetut" julkisivut	
Iisalmi, Hakakadun rivitalot, 16 ja 18, 1978 (3 rak.) 1982 (1 rak.) Arkkitehtitoimisto Veli Karjalainen		M, R, A	Viihtyisiä kaksikerroksisia punavalkoisia rivitaloja, varastokatokset, niukat räystät. Isoja perheasuntoja, puistomainen ympäristö	
Iisalmi, Päiviönkatu 5 Maa ja Vesi Oy, MV-konsultit			Postmodernismin elementtejä. Sopii ympäristöönsä yksittäinen kohde, paikallinen	
Iisalmi, Asuntopolku 2, Peltosalmen-tie 3, Pengerpolku 1, 1983 Arkkitehtitoimisto Jouko Rytkönen			Paikallinen kohde	
Joroinen, Kuvansi, Paavalinkiven asuin- alue, 1990-luku			Esimerkki ns. Nurmijärvi-ilmiöstä: suuret tontit, väljät kaavamääräykset= ei-yhtenäinen asuinalue Alueen rivitaloyhtiö laadukkaasti suunniteltu	
Joroinen, palvelutalo, 1993		A	kohteen postmodernistinen ulkoarkkitehtuuri laadukkaasti toteutettu	

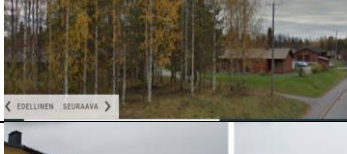

<p>Kaavi, palvelutalot, v.1990-1991</p>		<p>M, R?</p>	<p>Tavanomainen, vaikkakin laadukas suunnittelu</p>	
<p>Kaavi, uusi pappila, v.1965</p>		<p>R, A</p>	<p>Hieno arkkitehtuuri, hyvä, tyylikkäästi rinteeseen toteutettu kokonaisuus. Yksityisomistuksessa.</p>	
<p>Kiuruvesi, Virranrannan palvelutalo, v.1992 Arkkitehtitsto Niska-saari-Väisänen-Öhman</p>		<p>M, R, A</p>	<p>Edustaa "oulunkoulun" pu-natiilikautta seurannutta pelkistetympää arkkitehtuuria. Asettuu kauniisti maisemaan.</p>	
<p>Kuopio, Domino-talo, v.1973</p>		<p>R, A</p>	<p>Maakunnassa harvinainen, elementtirakentamiseen ja rakentamisen standardointiin liittyvä tyylikäs kohde.</p>	
<p>Kuopio, koerakentamisalue, Hautalahdenkatu 6, suunniteltu 1993</p>		<p>M, R, A</p>	<p>Hyvä esimerkki tiivistä ja matalasta aluerakentamisesta. Niiralankulman kunnianhimoista (sosiaalista) asuntotuotantoa.</p>	
<p>Kuopio, Honkasaarentie 13, Rönö, 1991 Georgios Fasoulas</p>		<p>M, R, A</p>	<p>Niiralankulman pienkerrostalojen laadukas ja viihtyisä korttelikokonaisuus</p>	
<p>Kuopio, Puijonlaakson asuin- alue. Rakentunut pääosin 1960-luvulla Pohjana asemakaavan aatekilpailu 1960, arkkitehdit Pentti Pajarinen ja Martti Kilpiranta</p>		<p>M, H, R, A</p>	<p>Puijonlaakso on Kuopion ensimmäinen lähiöperiaatetta toteuttava asuinalue. Alueen lamelli- ja pistetalokokonaisuudet on sijoitettu maastoa myötäilevästi, puutarhakaupunkiajattelun tavoitteiden mukaisesti. Rakennuskanta on yksilöllistä ja pääosin kuopiolaisten arkkitehtien suunnittelemaa. Aluetta on myöhemmin laajennettu ja tiivistetty.</p>	

<p>Kuopio, Jynkän (Vaevasen) asuntomessualue 1980 (terassitalot, aurinkoenergiatalot ja ateljeetalot)</p>		<p>R, H, A</p>	<p>Kuopion vanhemman asuntomessualueen leimalliset korttelit Aittolammentien (terassitalot) varressa, Notkotien päässä (aurinkoenergia) ja Aapatien varressa (ateljeetalot)</p>	
<p>Kuopio, Raviradantien alue ja Mölymäki, 1950-60- luku 1. lamellikerrostalot, 1954-1960, (Seppo Ruotsalainen, Pentti Pitkänen ja arkk.tsto Väinö Nieminen). 2. Niiralankulman pistetalot 1954-1960 (Seppo Ruotsalainen ja Väinö Nieminen) 3. paritalot 1957-1963 (Kaj Michael ja Toivo Korhonen) 4. Virkamiestalo, Minna Canthinkatu 66, 1952 (A.S. Sandelin ja Seppo Ruotsalainen)</p>		<p>M, R, A</p>	<p>Virkamiestalon julkisivu säilynyt hyvin alkuperäisassaan (paitsi väritys), Raviradantien paritalot: tyyliltään erilaiset pientalot luovat läpileikkauksen arkkitehtuurissa tapahtuneista muutoksista 1950-> 1960-l. Raviradantien kerrostalot ja Niiralankulman Mölymäen pistetalot: Rakennuksissa näkyy ajan menestyneimpien kuopiolaisten arkkitehtien kädenjälki. Alue on uudistumassa.</p>	
<p>Kuopio, Suokadun asuinkerrostalot, 1940-1950-luku</p>		<p>M</p>	<p>Aluekokonaisuuteen kuuluvat mm. Piispaintalo ja As. Oy Seilassenmäki. Erittäin edustava ja hyvä aikakauden kohdekokonaisuus</p>	
<p>Kuopio, Snellmaninkatu 17 , Koljonniemenkatu 7, Niemenkatu 18, Kuopion Snellmanni As Oy v. 1981 Arkk. Raimo Savolainen</p>		<p>M, A</p>	<p>Laadukasta punatiiliarkkitehtuuria kolmen kerrostalon kokonaisuutena. Asettuivat rinnetonteille kauniisti.</p>	
<p>Kuopio, Pyörönkaari ja Petosen keskus, 1990-luku</p>		<p>M, R, A</p>	<p>Kuopion Petosen kaupunginosaan 1980-luvulla suunniteltu ja 1990-luvulla toteutettu asumisen ja palvelujen alue. Ilmentää aikakautensa lähiökritiikkiä kaupunkimaisella ilmeellään ja sekoittuneilla toiminnoillaan. Aluetta suunniteltiin bulevardikaupunkina - Pyörönkaari.</p>	

Kuopio, Kolmisopen ryhmäpuutarha, 1979-		M, H, K	Omaleimainen kultt. ymp., jonka arvo kasvaa ajan mu- kana. Historiallinen tausta. 154 palstaa, alue on raken- nettu täyteen	
Kuopio, Virranniemen ryhmä- puutarha, 1962-		M, H, K	Mökkejä 84. Siirtolapuu- tarha-alueet ovat tärkeitä myös kaupunkialueen viher- verkoston vuoksi	
Lapinlahti, Varpaisjärven uusi pappila, v.1965	 <small>< EDELLINEN SEURAAVA ></small>	M, R	Hieno atriumratkaisu, sijainti hyvällä paikalla, viimeisimpiä mod. pappi- loita	
Leppävirta, Sorsakoski As. Oy Pankkikallio, v.1963	 <small>< EDELLINEN SEURAAVA ></small>	M, R, H, A	Säilyneisyydessään hieno asuin-liikerakennus, edustaa 1960-luvun jälkifunktionalis- mia. Taitava massoittele ja detaljointi	
Pielavesi, Hakalantie 6, asuinkortteli, v.1985	 <small>< EDELLINEN SEURAAVA ></small>	-	Tavanomainen, pienimutta- kaavainen korttelikoko- naisuus.	
Siilinjärvi, ent. Kemiran työnte- kijöiden rivitalot ja johtajan asuintalo v.1968 Arkk. Osmo Solansuu.	 <small>< EDELLINEN SEURAAVA ></small>	M, H, R, A	Historiallinen merkitys kai- vosteollisuuden vuoksi. Laa- dukas suunnittelu ja erityi- set maisemalliset arvot. Edustava kokonaisuus, niu- kan tyylikäs detaljointi.	
Siilinjärvi, Kevättömänpolun paritalo L2, v.1960	 <small>< EDELLINEN SEURAAVA ></small>	H	Tavanomainen, osa Harja- mäen aluekokonaisuutta	
Siilinjärvi, Lehmitien käkikello- talot, 1970-	 <small>< EDELLINEN SEURAAVA ></small>	M, R,	Maakunnan edustavin ja parhaiten säilynyt käkikello- talojen kokonaisuus.	
Siilinjärvi, Myllyharjuntien asuinrivitalo, M1, v.1965	 <small>< EDELLINEN SEURAAVA ></small>	M, R, H	Hieno, hyvin säilynyt ja edustava kohde. Ajanmu- kaista suunnittelua, vinosei- näisyys rytmittää massoitte- lua. Osa Harjamäen alueko- konaisuutta	

Siilinjärvi, Myllyharjuntien oma- kotitalo, M2, v.1966		R, H	Edustaa aikaansa, tavan- omainen. Osa Harjamäen aluekokonaisuutta	
Siilinjärvi, Pasuritien rivitalo, v.1963-64		R, H	Edustaa aikaansa, tavan- omainen. Osa Harjamäen aluekokonaisuutta	
Siilinjärvi, Tuomipolun luonnonkivitalot, vv.1974-1989		M, R	Erikoinen, hyvin toteutettu, luova materiaalien käyttö, laadukas ja omaperäisesti suunniteltu ja toteutettu kohde	
Sonkajärvi, Mäkيتين rivitalot, v.1991 Kalevi Koponen		R	Tavanomainen, mutta edus- tava ja taitavasti rinteeseen sijoitettu rivitalojen koko- naisuus.	
Sonkajärvi, Rantatie 7, terassirivitalotv.1977		M, R	Pikkukunnassa harvinainen, kohde, aikaansa edustava ja mielenkiintoinen.	
Suonenjoki, Ainonkatu 5, v.1992		-	Poikkeuksellinen kerrostalo- kohde, ei valtavirtaa, erikoi- nen, post-modernismia.	
Suonenjoki, Sammonkatu 8, v.1997		-	Postmodernismia edustava pienimittakaavainen kohde	
Tervo, edustus- ja asuinra- kennus Taimenkieppi, 1980-luvun alku?		M,	Huuhtajankosken rannalla- oleva edustusrivitalo. Hie- noa, kun kunta tuo kohdetta esille.	
Tuusniemi, taajaman tiiliarkkitehtuurialue		M	Alue on hyvin säilynyt, ma- teriaalinkäytöltään yhtenä- inen pientaloalue.	
Varkaus, Haijanvirran asuinalue, 1970-luku			Vehreä, järvimaisemaan si- joittuva ja rakentamisai- kaansa edustava asuinalue.	

Varkaus, Puistokadun kerrostalot, 1958-1965			8 työvään asuinkerrostalon ryhmä. Rakennuttajana Kulutusosuuskuntien Keskusliitto. Tyypillinen, kiva ympäristö viheralueineen	
Varkaus, Kaura-ahon käkikellotalot Pääasiassa 1977- 1980 rakentunut laaja ja yhtenäinen pientaloalue			Alueella 37 jyrkkäkattoista puolitoistakerroksista käkikellotaloa. Parempia ja "aidoimpia" esimerkkejä löytyy muualta maakunnasta.	
Varkaus, Puurtilanniemen asuntomessualue, 1991-		M, R, H, A	Messuteemat näkyvät edelleen: Rantarakentaminen, uudenlainen talotekniikka, kokeilevat ratkaisut. Oikein edustava alue, hallittu ja hieno mittakaavaltaan, aikansa puurakentamista.	
Varkaus, Kaura-aho, 1. vaihe, 1970-luvun loppu ja 1980-luvun alku			Rakennusaikaansa edustava pääasiassa punatiilivuoratuista rivi- ja pientaloista koostuva alue	
Varkaus, Osmajoentien rivita- lot, 1970-1980-luku			Rivitalojen lisäksi alueella ketju- ja atriumtaloja. "Varkauden ensimmäinen yhtenäiseksi alueeksi suunniteltu lähiö"	
Varkaus, Satakunnankadun omakotitalot, valtaosa 1960-luvun alku		H, R	Historiallinen merkitys liittyy alueen teolliseen talotuo- tantomuotoon (Varkauden taloteh- das). Liitetään Juurikkatie- alueeseen!	
Varkaus, Puurtilan siirtolapu- tarha-alue, perustettu v. 1988			Pieni ja suhteellisen uusi ryhmäpuutarha-alue, jolla tällä hetkellä 14 vapaa-ajan asuntoa	
Varkaus, Laivalinnankadun kerrostaloalue 1957-1971			Rakennusaikaansa edustava asuin- ja liikekerrostaloalue	
Varkaus, Käpykankaan asuin- alue 1970-l		M, R	Kaavaratkaisuiltaan erityi- nen, pääasiassa 1970-luvulla rakentunut asuinalue. Yhte- näisyys näkyy hienosti.	
Varkaus, Taipaleen asuinalue, 1980-1990- luku				

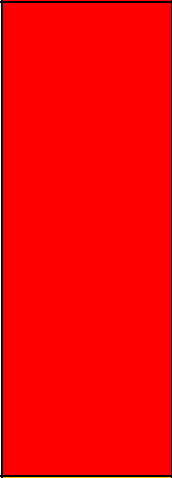

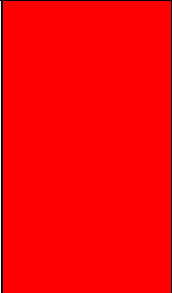

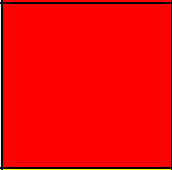

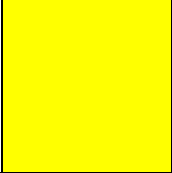

Varkaus, Kommilan kerrostalo- alue 1958-1979			Asuinalueen pitkä ja kerroksellinen historia liittyy alueen teollisuuden ja asuimisen vuorovaikutukseen. Paikallinen esimerkki yhdyskuntasuunnittelusta	
Varkaus, Vesitornin ympäristö, pääasiassa 1960- 1976		M, R, A	Väljä, aikaansa edustava monimuotoinen alue. Pistetalojen 3 vanhinta liitetään Vesitornin alueen aluerajaukseen	
Varkaus, Asuinrivitalo Vattuvuorencatu 3-9, 1974			Esimerkki 1970-luvun korkeatasoisesta ja massiivisesta rivitalorakentamisesta paikallinen	
Varkaus, As. Oy Osmahovi, 1956 Kalevi Väyrynen		R, A	Hyvä asuinkerrostalokohde, tosin yksinäinen sijainti. Liitetään Vesitornin alueeseen.	
Varkaus, "Kiinanmuuri", 1968		M, H, R	Aikaansa edustava ja kaupunkikuvaa hallitseva massiivinen työväen asuinrakennus	
Vesanto, Paavonpolun ja Strandmannintien ri- vitalot, vv.1989-1990		M, R	Mittakaavaltaan hyvä ja yhtenäinen postmoderni kokonaisuus	
Kauppa-, liike- ja pankkitoiminta yhteensä 42 kpl, joista maakunnallisia 18 kpl				
Iisalmi, Pohjoismaiden Yhdyspankin talo, 1952 Savonkatu 13a arkki. Jaakko Tähtinen			Päädyssä valomuraali. Suojeltu yleis- ja asemakaavassa. Yksittäinen kohde, paikallinen arvo	
Iisalmi, Katsastus-konttori, Pitkälahdenkatu 1980, arkk.tsto Anja ja Aarno Hakanen		R	Rakennushallitus. Säilyneisyys hyvä. Ainoa tätä rakennustyyppiä tässä selvityksessä.	
Iisalmi, OP pankkitalo, 1986 Louhenkatu/Savon- katu Kari Karjalainen, Reijo Salo, arkk.toi- misto Karjalainen ja Salo		M	Säilyneisyys julkisivujen osalta. Paikallisesti ainoa pankkimonumentti. Ulkoasu säilynyt, sisätiloissa jonkin verran muutoksia. kokonaisuus! Kuuluu keskustan liikerakennusten kokonaisuuteen	
Iisalmi, Ylä-Savon Osuus- liike, 1953 (laaj. 1961, 1962, 1968) Savonkatu 20/		M, R, H	Savonkadun puoleinen osa ak:ssa kult. hist. arvokas Osa Iisalmen keskustan liiketalojen kokonaisuutta. Uusi rajaus	

Pohjolankatu 3 arkkitehti Georg Jägerroos.				
lialmi, Olvin Oluthalli, 1958 muutoksia 1971, 1993 Luunientie 6 1958 Kesko Oy 1993 Heikki Lindroos		H	Kuvaa Luuniemen teollisuus- alueen muutosta eri käyttö- tarkoitukseen. Edustaa har- vinaista rakennustyyppiä	
lialmi, Louhenkadun ja Kauppakadun liiketa- lot, 1927-1973 Louhenkatu 5: rak. 1927/suun. tuntema- ton/1952 rak. insi- nööri Jussi Petäjästä Savonkatu 18/1955: arkkitehti Armas Leh- tinen Kauppakatu 17/1963: arkkitehti K.A. Pino- maa	 	M (kokonaisuus), A (R-kioskin talo, Kauppakatu 17)	K. A. Pinomaan suunnitte- lema ent. kansallis-osake- pankin rakennus (nyk. R- kioski) on arkkitehtuuriltaan erityisen hieno! Keskustan arvot tärkeä tuoda esille! Louhenkadun mittakaava on hieno ja kokonaisuudella on siksi kaupunkikuvallista mer- kitystä kerroksellisuudes- saan.	
lialmi, Putkola (Keisarin- kulma), 1966 arkkitehti Reino Her- man			Punatiilinen liikerakennus, paikallinen kohde	
lialmi, Säästöpankin talo, 1961-1963 Pohjolankatu 6 Elja Airaksinen		M, A	Alun perin pankki, nyk. muita liiketiloja. Talossa myös elokuvateatteri Kuvali- pas. Hieno rakennus! Liite- tään Pohjolankadun koko- naisuuteen.	
lialmi, Shell-huoltoasema, 1965		H	Näkyvällä paikalla Pohjolan- kadun varrella oleva huolto- asema. Kahvila ja autopesu	
lialmi, Ent. Osuuskauppa Koljonvirta, 1954(5) arkkitehti Armas Leh- tinen		R, H	Edustaa 1950-luvun tavarat- alorakentamista.	
lialmi, entinen osuuskassan toimitalo 1962/ arkkitehtitoimisto Sirkka ja Aarno Piri- nen			Tavanomainen asuinliikera- kennus. Nauhaikkunat.	
lialmi, taksiasema, 1983, Kauppakatu 20 Raimo Saarenvirta			Osa modernia linja-autoase- makokonaisuutta. Huomaa- maton, pienikokoinen ra- kennus	

<p>Iisalmi, Sahojen talo, 1979 Pohjolankatu 8, Savonkatu 21 Marja ja Pekka Laatio</p>			<p>Risteykseen sopiva massoitelu, rajaa katutilaa. Aikakaudelle tyypillinen kaakelipinta.</p>	
<p>Joroinen, Oma Pankin liikerrakennus, 1980-luku</p>			<p>Tyypillinen 1980-luvun liikerakennus, arkkitehtuurissa monia kiinnostavia yksityiskohtia, paikallinen</p>	
<p>Joroinen, UPM Joroisten taimitarha, perustettu 1980</p>			<p>Rakennustaiteelliset arvot vähäisiä, elinkeinohistoriallinen merkitys suuri. Paikallinen</p>	
<p>Kaavi, taksiasema, v.1988</p>		<p>M, H, R</p>	<p>Hyvä, aikaansa edustava kokonaisuus yhdessä pankki-/kunnantalon kanssa.</p>	
<p>Keitele, hotelliravintola, 1970</p>			<p>Vaatimaton, merkitykseltään paikallinen kohde</p>	
<p>Keitele, Keiteleentie 5, liiketalo, v.1974</p>			<p>Vaatimaton tasakattoinen liikerakennus.</p>	
<p>Keitele, linja-autoasema, v.2000</p>			<p>Seurattava kohde, vielä liian uusi.</p>	
<p>Kiuruvesi, Säästötalo, v.1962</p>		<p>M, R</p>	<p>Kohdetta kunnostettu – on aktiivisessa käytössä, tärkeä kaupunkikuvallisesti, keskeinen sijainti</p>	
<p>Kiuruvesi, osuuspankki, 1951</p>		<p>R, H, M</p>	<p>Komea aikansa edustaja. Monumentaalinen päädyn massoitelu ja harjan ikkunanarivi hienoja detaljeja. Heijastelee funktionalismin piirteitä</p>	
<p>Kiuruvesi, Toritalo, v.1991</p>		<p>M, R</p>	<p>1990-luvun postmodernismia. Keskeinen sijainti, hyvät säilymisedellytykset</p>	

<p>Kuopio, entinen Yhdyspankki, Puijonkatu 29, v. 1977</p>		<p>M, H R, A?</p>	<p>Historiallinen merkitys: pankkifuusiot. Yhdyspankki on edustava kohde, materi- aalit: lasi ja graniitti</p>	
<p>Kuopio, Sokos 1966</p>		<p>M, H,</p>	<p>Muutoksista huolimatta säi- lynyt ulkoasultaan virtaviiv- vaisena 1960-lukulaisena. Osoitetaan samaan rajauk- seen Atlaksen ja H-talon kanssa</p>	
<p>Kuopio, Osuuspankki, v. 1962 Veijo Kahra</p>		<p>M, R,</p>	<p>Säilynyt hyvin alkuperäi- sessä asussa, virtaviivainen arkkitehtuuri. Kaupunkiku- vallisesti tärkeä.</p>	
<p>Kuopio, H-talo, v. 1966 Kaj Michael</p>		<p>M, R, H</p>	<p>Suomen ensimmäinen valo- pihallinen yhteistavaratalo. Puhdaslinjainen, aikansa lii- kerakentamisen edustaja. Kiinnostavia yksityiskohtia, julkisivuissa paljon alkupe- räistä. Vaikuttaa katutilaan (valoisuus). Vastaavaa ei Pohjois-Savosta löydy.</p>	
<p>Lapinlahti, Alapitkän Union huolto- asema, 1960-luvun alku</p>		<p>M, H, R</p>	<p>Moderni, 1960-luvun alun huoltoasema. Näitä kohteita ei juuri ole säilynyt muita. Hieno, nykyään käytössä ke- sähävilana.</p>	
<p>Lapinlahti, Varpais- järvi, Kiint. Oy Varpaisjär- ven Kassatalo, v. 1938</p>			<p>Kohde on tyyllisesti harvi- nais- ja ainutlaatuinen kohde paikkakunnalla. Hei- jastaa pankkitoiminnan his- toriaa.</p>	
<p>Pielavesi, Lepikon torpan kahvi- larakennus, v.1966</p>		<p>H, R</p>	<p>Uudisrakentaminen suh- teessa ympäristön vanhaan torppaan onnistunut hyvin.</p>	
<p>Siilinjärvi, elokuvatatteri Kino-Siili, v.1960</p>		<p>H, R</p>	<p>Ei enää alkup. käytössä, oman teemansa ainoita edustajia. Edustaa 1950- 1960-lukujen rakennuskan- taa</p>	

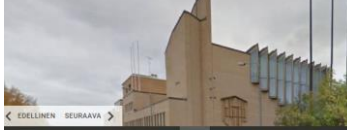

Siilinjärvi, Fontanella, virkistys- kylpylä, v.1992		M, R, A	Kuuluu Siilinjärven postmodernien rakennusten kokonaisuuteen. Arvojen ja omaleimaisten piirteiden tulisi säilyä. Joitain alkuperäisiä osia jo purettu.	
Siilinjärvi, Kuiluntien postmodernit rakennukset, Siilin Rauta Oy,1990/1991		M, R, A	Tyylipuhdasta post-modernismia edustava kohde, keskeinen sijainti. Luo paikan identiteettiä. Muodostaa kokonaisuuden naapurirakennusten kanssa.	
Siilinjärvi, Kuiluntien post-modernit rakennukset, Siilinjärven Kauppa- puisto Oy,1989-1990		M, R, A?	Tyylipuhdasta post-modernismia edustava kohde, keskeinen sijainti. Luo paikan identiteettiä. Muodostaa kokonaisuuden naapurirakennusten kanssa.	
Siilinjärvi, kylpylähotelli Kunnonpaikka, v.1974		-	Kunnonpaikkaa on rakennettu useilla eri vuosikymmenillä. Kokonaisuus on kerroksellisuuden sijaan hahmoton.	
Siilinjärvi, Toritien liikerakennukset, vv.1984-1990-l		M, R	Kompakti kokonaisuus. Sijaitsee hyvällä paikalla, jatkaa keskustan punatiiliarkkitehtuuria	
Siilinjärvi, Vuorelan kauppakeskus		-	Esimerkki ostarista, paikallinen merkitys	
Suonenjoki, Lentokentänkatu 1, v.1985		-	Kookas pienteollisuus-varastorakennus, merkitys paikallinen	
Tuusniemi, KOY Pankinkulma, v.1973		-	Paikallinen	
Varkaus, Relanderinkadun työ- paikka-alue, valtaosa 1960-1980			Relanderinakadun laaja alue, jolla liike- ja toimistorakennuksia. Epäyhtenäinen ilme. Arvoa lisää lehmuskujanne.	
Vesanto, Keskustien kaupat, vv.1953-1989		M, H,	Eri-ikäisestä rakennuskannasta muodostunut kerroksellinen kokonaisuus, edustavat eri vuosikymmenien rakennustekniikkaa ja kaupan historiaa	

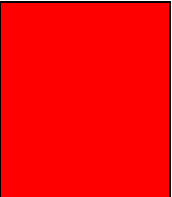

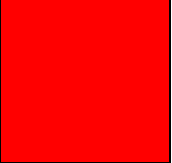

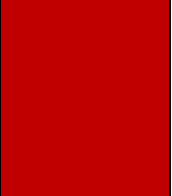

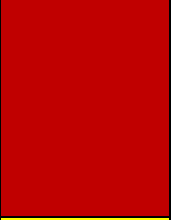

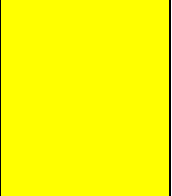

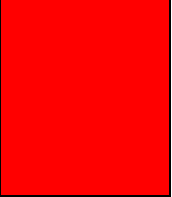

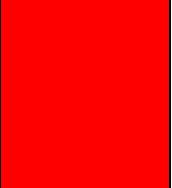
Vesanto, osuuskaupan raken- nukset, vv.1959-1975		M, H,	Eri-ikäisestä rakennuskan- nasta muodostunut kerrok- sellinen kokonaisuus, edus- tavat eri vuosikymmenien rakennustekniikkaa ja kau- pan historiaa	
Vieremä, Gasthaus Puomila, 1953			Käyttötarkoituksen muutos vanhaiskodista matkailu- käyttöön. Käyttö tukee säily- mistä! Tärkeä rakennus- tyyppi!	
Julkiset rakennukset: koulut		yhteensä 11 kpl, joista maakunnallisia 6 kpl		
Iisalmi, Savonia-ammatti- korkeakoulu, 1992 Haukisaarentie 2-4 Arkkitehtitoimisto Perko & Rautamäki Oy		M, A	Massoitteultaan polveileva kokonaisuus, reippaan post- moderni ilme. Edustaa am- mattikorkeakouluja.	
Joroinen, maatalousoppilaitos, 1950-1970-luku			Ajallisesti kerroksellinen ko- konaisuus.	
Kuopio, Haapaniemen koulu, v.1955 Seppo Ruotsalainen		R	Edustaa 1950-luvun koulura- kentamista. Massoitteelu ja aukotus kertovat tilojen käyttötarkoituksesta ja hie- rarkiasta.	
Kuopio, Linnanpellon koulu, 1954, laaj. 1984 Martti Melakari, Ra- kennushallitus		M, R, A	Kohde ei ole huonon raken- nusteknisen kunnan ja sisäil- maongelmien vuoksi käy- tössä. On kuitenkin huippu- kohde! Erikorkuiset raken- nusmassat. Myös maisemal- lisesti näkyvä. Selkeät, pel- kistetyt julkisivut, rakennuk- sen muoto sovitettu hienosti asemakaavaan	
Rautalampi, lukio, 1954		M	Monumentaalin rakennus näkyvällä paikalla. Hyvä käy- tössä oleva kohde Edustaa 1950-luvun koulura- kentamista,	
Siilinjärvi, Toivalan metsäkoulu, päärakennus, 1953			Edustaa ammatillista koulu- rakentamiskokonaisuutta. Rakennukset käyttökiel- lossa, haettu ak-suojelun- purkamista -> muutos käyn- nissä. Pihapiirissä uusi kou- lurakennus	

Sonkajärvi, kirkonkylän koulu, v.1967 vanha osa, v.2004 uusi osa		R, A	Rationaalinen kouluraken- nus, joka edustaa ajan kou- lurakentamisen tyyliä ja henkeä. Alkuperäiset osat hyvin säilyneet. Laajen- nusosa täydentää kokonai- suutta ja tuo kerrokselli- suutta.	
Tuusniemi, koulukeskus ja kirjasto, 1965/1975		M, R	Yhtenäinen kokonaisuus, edustaa rationaalista koulu- rakentamista.	
Varkaus, ent. kauppaoppi- laitos nyk. Nuortentalo v.1959 Kalevi Väyrynen		M, R, A	Kalevi Väyrysen suunnitte- lema kolmikerroksinen kou- lurakennus edustaa hienosti aikakautensa kouluja. Katu- julkisivussa leikkisyyttä.	
Vieremä, Itäinen koulu, 1985				
Vieremä, koulukeskus, 1966-68		-	Kokonaisia siipiosia purettu, uudisrakennettu. Ei siis enää alkuperäinen, mutta taita- vasti täydennetty rakennus- ajan tyyliin.	
Kirkolliset kohteet yhteensä 24kpl, joista maakunnallisia 15 kpl				
Iisalmi, Kangaslammin hautausmaan kappe- lirakennus, 1970 Kangaslammintie 38 arkkitehti Esko Laiti- nen		R, A	Yksinkertaisiin geometrisiin muotoihin perustuva saka- raali sommitelma henkii ai- kakauden tyyliä. Sisätilat - kirkkosali - myös hienot	
Iisalmi, Seurakuntatalo, 1959 Ilvolankatu 14b Arkkitehtitoimisto Ström & Tuomisto Peruskorj.1998 arkki- tehtitoimisto Hannu Puurunen Oy		M	Henkii 1950- ja 60-lukujen arkkitehtuuria ja suunnitte- lun ihanteita. Nauhaikkunat, pulpettikattoinen saliosa. Kohde kuuluu Kirkkopuiston maakunnalliseen rajaukseen ja on osa puiston kaupunki- kuva	
Iisalmi, Peltokodon kerhotila ja päiväkotikoti, 1987 Reijo Myllynen		M, R, A	Kokonaisvaltainen, lämmin- henkinen, postmoderni srk-talo, päivä- kerho ja päiväkotikoko- naisuus. Onnistunut väritys ja pienimittakaavainen mas- soittelu	

Joroinen, kirkonkylän hautausmaan siunauskappeli, 1956			Ulkoasussa jälleenrakennus- kauden ja 1950-luvun arkkitehtuurille tyypillisiä piirteitä . Kattomateriaali on muutettu alkuperäisestä.	
Joroinen, Lahnalahden siunauskappeli v.1967 Veikko Larkas		R, A	Vaatimaton siunauskappeli edustaa 1960-luvun modernia arkkitehtuuria, säilynyt hyvin alkuperäisessä asussa. Näkymä luontoon on osallitilaa.	
Kaavi, kirkko v.1983 Arkk.tsto Karvala ja Silvennoinen		M, R, H, A	Kuntakierros 2020: Kohde selvitystilassa rakennusteknisen kunnan suhteen. Maisemallisesti keskeinen kirkkorakennus on moderni tulkinta perinteisestä ristikirkosta.	
Kaavi, seurakuntatalo, v.1975			Rakennus muodostaa yhdessä vanhan ja uuden papin kanssa hist. kerroksellisuutta edustavan seurakunnallisen kokonaisuuden.	
Keitele, entinen paloasema, 1950			Tavanomainen jälleenrakennuskauden arkkitehtuuria edustava tiilirunkoinen paloasemarakennus	
Keitele, seurakuntatalo, v.1973 Art Michael			Tavanomainen, paikallisesti arvokas kohde.	
Kiuruvesi, Helluntaiskirkko, v.1983			tietoja puuttuu	
Kiuruvesi, srk-talo,			tietoja puuttuu ...	
Kuopio, Eelim-temppele, Vuorikatu 29, v. 1985 arkk.tsto Veikko Gröhn ky		M,	Helluntaiseurakunnan Eelim-temppele edustaa 1980-luvun postmodernismia tyyliä	

<p>Kuopio, Juankosken Ylösnousemuksen kirkko, v.1990 Arkk.tsto Karvala ja Silvennoinen</p>		<p>M, R, A</p>	<p>Laivamainen Ylösnousemuksen kirkko sijaitsee samalla alueella pappilan ja vanhan kirkon kanssa. Punatiilikirkkoon kuljetaan perinteisesti kellotornin alta.</p>	
<p>Kuopio, Kallaveden kirkko 1983 arkk. Pertti Pakkala</p>		<p>M, R, H</p>	<p>Rakennus sijaitsee yksin, näkyvällä paikalla. Julkisivut alkuperäiset, sisätiloissa tehty muutoksia</p>	
<p>Kuopio, Mormonikirkko, MAP-kappeli, 1962 arkk. Raimo Halonen</p>		<p>M</p>	<p>Rakennuksessa yhdistyy perinteikäs muotokieli ja 60-luvun virtaviivaisuus</p>	
<p>Kuopio, Nilsinä, seurakuntatalo, 1972 Kaj Michael</p>		<p>M, R, A</p>	<p>Maakunnallisesti arvokas. Paikallisen kivimateriaalin käyttö nostaa rakennuksen arvoa. Sijoittuu alisteisena kirkonmäen juurelle.</p>	
<p>Kuopio, Pyhän Johanneksen kirkko, 1992 Juha Leiviskä & Pekka Kivisalo</p>		<p>M, R, A</p>	<p>Ehdotetaan valtakunnallisesti arvokkaaksi. Arkkitehtonisesti erittäin merkittävä. Kirkkosalin tärkein rakennusaine on päivänvalo.</p>	
<p>Leppävirta, Sorsakosken kellotapuli</p>			<p>Kellotapuli ja säilytetty seurakuntasalin pääportaikko liittyvät RKY-alueeseen.</p>	
<p>Rautalampi, siunauskappeli, v. 1956 Arkk. Olli Kuusi</p>		<p>M, R</p>	<p>Rautalammin keskustan näkyvään kokonaisuuteen kuuluu puukirkko, kellotapuli, vanha hautausmaa ja siellä sijaitseva siunauskappeli</p>	
<p>Rautavaara, kirkko, v. 1982</p>		<p>M, R, H, A</p>	<p>Moderni kirkko, vanha kellotapuli ja metsäinen hautausmaa muodostavat kerroksellisen kokonaisuuden.</p>	
<p>Siilinjärvi, seurakuntatalo, v.1969, laaj. 1988 Arkkitehdit Esa Mal- mivaara ja Paavo Iso- talo</p>		<p>R, A</p>	<p>Ajalleen tyyppillinen moderni srk-talo muodostaa yhdessä 1920-luvun kirkon kanssa kokonaisuuden kirkonmäelle. Korostetun horisontaalinen ilme.</p>	

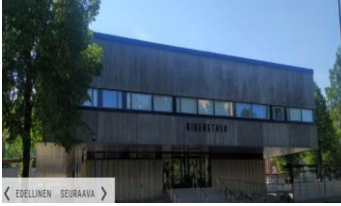
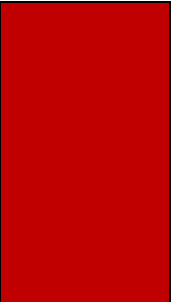

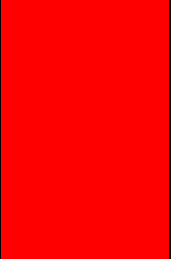

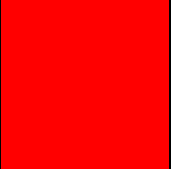

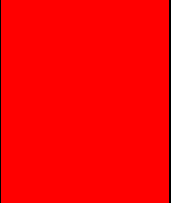

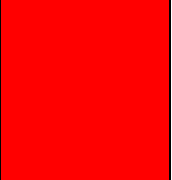

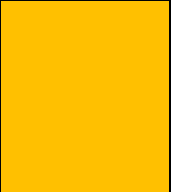

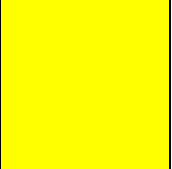

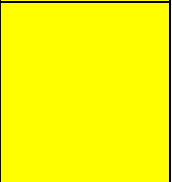
Siilinjärvi, Vuorelan kirkko, v.1977 Kai Michael			Julkisivuissa vuorottelee valkoinen lohkotiili ja betoni. Arkkitehtuuri ja massoiteltu ristiriitaista, jopa hämmäntävää	
Varkaus, Adventtikirkko 1955			Aikaansa edustava 1950-luvun vaalea, rapattu kirkkorakennus, joka erottuu kaupunkikuvasta sekä ulkonäkönsä että ympäristön avaruuden vuoksi	
Varkaus, Kangaslammin kirkko, 1973 Kaj Michael		M, A	Arvokas kirkkorakennus, joka sijoittuu kauniisti luontoon	
Varkaus, Konventtisali			Itä-Suomen ainoa konventtisali, joka arkkitehtuurinsa ja suuren rakennusmassan vuoksi on huomiota herättävä kirkkorakennus	
Varkaus, Kuoppakanan srk-keskus, 1964 arkk. Heikki Korppi-Tommola			Tavanomainen, kytkeytyy vesitornin alueeseen	
Varkaus, Könönpellon srk-keskus, 1953		M, R	Puuverhoiltu, hyvin maisemaan sopiva kirkollinen rakennus Könönpellon RKY-alueen vieressä	
Vieremä, seurakuntatalo, v.1970			Tavanomainen seurakuntakeskus.	
Teollisuus		Yhteensä 5 kpl, joista maakunnallisia 3		
Lapinlahti, ItäMaidon edustus- sauna, v.1970-71 Matti K. Mäkinen		R, H, A	Konstruktiivinen moduuliarkkitehtuuria edustava alkuperäisessä asussaan pysynyt pieni, mutta merkityksellinen kohde	
Lapinlahti, ItäMaidon tehtaait, vv.1960-		M, H, R, A	Laadukas suunnittelu, hallittu kokonaisuus, maisemallinen dominantti,	

Varkaus, Altin Control (nyk. yrittäjätalo), 1980			Massiivinen punatiiliverhoitu teollisuusrakennus säännöllisine ikkunarivinauhoineen	
Varkaus, Painotalo, 1983 Seppo Mykrä		A	Tyylikäs, virtaviivainen kokonaisuus. Korostunutta horisontaalista ilmettä rytmittää lasiset osat.	
Vieremä, Ponssen tehtaat ja toimitilat v.1969-			Vaikea löytää kokonaisuudesta alkuperäisiä rakennusmassoja, sijainniltaan syrjässä ydinkeskustasta.	
Julkiset rakennukset		Yhteensä 41 kpl, joista maakunnallisia 20 kpl		
Iisalmi, Aluesairaala, 1956 laajennukset 1973 ja 1992 Arkkitehtiryhmä Reino Koivula Oy (1956 ja 1973) ja Ar- cadia Oy (1992)			Sairaalan vanhin osa arvokain. Alueella näkyvässä terveydenhuollon kehitys. Kokonaisuutena ei niin onnistunut, koska vanha osa jää alisteiseksi	
Iisalmi, Tuberkuloosi-toi- misto, 1955 Kulmakatu 1 arkkitehti Seppo Ruotsalainen			Nyk. retkeilymajakäytössä Paikallinen merkitys.	
Iisalmi, Vanha postitalo Riistakatu 5b arkkitehti Sylvi Erno, rakennushallitus		M, R	Nyk. Toimistokäytössä oleva postitalo kuuluu torin ja keskustan liikerakennusten muodostamaan kokonaisuuteen	
Iisalmi, Kirkonsalmen van- hainkoti Aurinko- kello, 1964, Laitinen ja Hyrskykari laaj. 1985 Jouko Ryt- könen			Paikallinen kohde	
Iisalmi, Kansaneläke-laitos, 1988 Veli Karjalainen			Katukuvassa poikkeava, linnamainen, monumentaalinen julkisivu odottava kohde? Paikallinen	
Iisalmi, Pienkoti On- nimanni, 1991 Lepokankaantie 8 Marja Hyrsky			Suunniteltu Iisalmen kaupungin kaavoitus- ja talonsuunnitteluosastolla. Paikallinen merkitys	

<p>Iisalmi, päiväkoti Lumilinna, 1989 Vihtakannankatu 15 Arkkitehdit Raimo Saarenvirta ja Pirjo Pykäläinen</p>		<p>M, A</p>	<p>Kauniisti massoitellut, pul- pettikattoiset rakennukset, veistoksellisuutta. Muodos- taa arkisessa ympäristössä ehdottoman kohokohtan.</p>	
<p>Joroinen, kirjasto, 1970-1980-luku</p>			<p>Aikakaudelleen tyypillinen rakennus. rationalistinen, yksityiskohdiltaan niukka, merkitys paikallinen</p>	
<p>Kaavi, kirjasto, v.1962</p>			<p>Tavanomainen materiaalin käytöltään ja tyyliiltään, 1960-luvun punatiiliarkki- tehtuuria</p>	
<p>Kaavi, kunnantalo, v.1988</p>		<p>M,</p>	<p>Kyläkuvaan erikoinen, huo- miota herättävä ent. pankki- rakennus. Esimerkki onnis- tuneesta käyttötarkoituksen muutoksesta. Viereisen tak- siaseman kanssa taajamaku- vallisesti tärkeä pari .</p>	
<p>Kaavi, terveyskeskus, 1972-1987</p>			<p>Terveyskeskus sijoitettu pol- veilevasti maastoon. Luon- teva massoittelu. Kuntakerros 2020: Ei ole enää kunnan omistuk- sessa! Vuokrattu.</p>	
<p>Keitele, entinen paloasema, 1950</p>			<p>Jälleenrakennuskauden ark- kitehtuuria edustava tiilirun- koinen paloasemarakennus näkyvällä paikalla rinteessä</p>	
<p>Keitele, kirjasto, v.1985</p>			<p>Tavanomainen ja arkinenkin kirjastorakennus</p>	
<p>Kiuruvesi, uimahalli</p>			<p>Kuntakerros 2020: kohde peruskorjattu. Lisätietoja tarvitaan</p>	
<p>Kiuruvesi, seuratalo Puiston- kulma, 1957</p>		<p>H, R</p>	<p>Käytössä oleva seuratalo, lähellä keskustaa. Onnistu- nut ja kiinnostava, raken- nustyyppi.</p>	

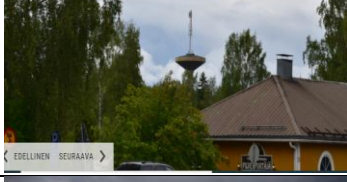

<p>Kuopio, Itä-Suomen hovioikeus Arkkitehtitoimisto Heikki Castrén & Co, 1968; arkkitehti Ju- hani Pallasmaa, 1991</p>		<p>M, R, A</p>	<p>Alkuperäinen rakennusosa edustaa puhtaslinjaista, karkeaa betoniarkkitehtuuria. 1990-luvun alussa rakennuskokonaisuutta täydennettiin puolikaaren mallisella lisäosalla.</p>	
<p>Kuopio, musiikkikeskus, v. 1987 Arkkitehdit Raimo Savolainen ja Esa Malmivaara</p>		<p>M, R</p>	<p>Rakennuksen suunnittelu perustuu vuonna 1972 järjestettyyn kutsukilpailuun. Talon sisätilat – salit, valohalli ja lämpiöt – ovat edustavia ja toimivia. Akustiikan suunnittelusta on vastannut arkkitehti Alpo Halme.</p>	
<p>Kuopio, Juankoski, virastotalo 1987 Arkk.tsto Erkki Helas- vuo</p>		<p>M, R, A</p>	<p>Postmoderni rakennus, jossa linnamainen B-osa ja matalampi A-osa. Sijainti keskeisellä paikalla, mäen päällä. Puistomainen ympäristö.</p>	
<p>Kuopio, Kuoppamäen päivä- koti, Nauriskatu 5 v. 1997 Olli Nieminen, Arkki- tehtitoimisto Sillman</p>		<p>A</p>	<p>Uusinta modernin aikakauden kerrostumaa edustava leikkisä, rinteessä polveileva rakennus. Päiväkodit ovat nopeasti muuttuva rakennustyyppe</p>	
<p>Lapinlahti, kirjasto, v.1992</p>		<p>M, R, A</p>	<p>Edustaa 1990-luvun alkupuolen julkista rakentamista. Kauniit sisätilat.</p>	
<p>Lapinlahti, kunnantalo, v.1981</p>		<p>M</p>	<p>Hienosti asemoitu, keskellä kirkonkylää. Selkeä ja niukkaeleinen arkkitehtuuri</p>	
<p>Lapinlahti, valtion virastotalo, v.1965</p>			<p>Tavanomainen virastotalo, edustaa 1960-luvun ihanteita, ajallisesti kerroksellinen rakennus</p>	
<p>Lapinlahti, Varpaisjärven kir- jasto, v.1982 Kaj Michael?</p>			<p>Tavanomainen, niukka detaljiikka, säilynyt alkuperäisessä asussaan</p>	

Leppävirta, kirjasto v.1980		M, R, A	Erinomainen kohde ja hyvä aikakautensa edustaja materiaankäytöltään. Yhtenäisiä piirteitä kunnantalon kanssa	
Leppävirta, kunnantalo v.1979		M, R, A	Kuntakerros 2020: tämä kohde kysymysmerkillä? Hieno sisäntulopiha, sijainti torin vieressä.	
Pielavesi, kunnankirjasto, v.1979		R	Vähäeleinen ja tyylikkäästi jäsenöity ja rytmitetty kirjastotalo,	
Rautalampi, Kiinteistö Oy Rautalammin virastotalo, v.1992		M, R, A	Kuntakerros 2020: kohde kysymysmerkillä, sijaitsee vastapäätä kunnantaloa	
Rautalampi, kirjasto			Kuntakerros 2020: hyvä kohde	
Rautalampi, kunnanvirasto, v.1992		R, H	Kuntakerros 2020: kohde kysymysmerkillä, voisi osoittaa aluemerkinällä yhdessä virastotalon kanssa.	
Rautavaara, kunnanvirasto ja kauppiastalo, v.1988		M, R, H, A	Postmoderni helmi koko maakunnassa, kohteeseen liittyy myös moderni kirkko ja vanha kellotapuli.	
Siilinjärvi, kirjasto, v.1983		M, A	Sisäilmaongelman vuoksi toimintoja (esim. kansalaisopisto) on siirrynyt muualle. Arkkitehtoniset arvot+ hyödynnetty tiiliarkkitehtuurin mahdollistamaa hienovaraista detaljiikkaa, sijoittuu kunnallisten rakennusten ketjuun	
Siilinjärvi, kunnantalo, v.1963/1983 Arto Sipinen		M, A	Kuntakerros 2020: kohde pois Rakennuksesta tehty purkupäätös – ei osoiteta maakuntakaavassa	
Siilinjärvi, Kuopion lentoasema, v. 1971-			Arvon määrittelyksi pitäisi verrata valtakunnallisesti vastaaviin kohteisiin. Sijaitsee maisemallisesti hienolla paikalla.	

<p>Siilinjärvi, Pasuritien päiväkotii, v.1965</p>			<p>Kuntakerros 2020: Laajennukset Harjamäen alueeseen (Kevättömän sairaala, Innocum, paritalo L2, Myllyharjuntien rivi- ja okt M1 JA M2, Pasurintien pk, Pasurintien rivitalo L3, Rakennuksessa epäsymmetrinen harjakatto, alun perin asuinkäytössä</p>	<p>käsitellään jatkossa kokonaisuutena, katsotaan ed. Harjamäen kohteet.</p>
<p>Sonkajärvi, kunnankirjasto v.1994</p>		<p>M, A</p>	<p>Kirjaston suunnitteluun panostettu pienessä kunnassa. Eri materiaalien onnistunut vuoropuhelu (teräs, lasi, betoniharkko, rappaus). Hyvä maamerkki keskustaan saavuttaessa.</p>	
<p>Sonkajärvi, entinen paloasema, 1952</p>		<p>M</p>	<p>Käyttötarkoitus muuttunut, nykyisin ravintolakäytössä. Pääraitin varressa näkyvällä paikalla.</p>	
<p>Suonenjoki, kirjasto, v.1991</p>			<p>Kesällä 2021 rakennukset katto muutetaan harjakatoksi ja julkisivut rapataan ja maalataan. Alkuperäistä arkkitehtuurin arvoa menetetään.</p>	
<p>Tervo, Kurrekummun päiväkotii, 1990-luku?</p>			<p>Kuntakerros 2020: uusi kohde Lisää tietoa tarvitaan. Tärkeä rakennusryhmä kirjastojen ohella</p>	
<p>Tuusniemi, virastotalo, v.1984</p>			<p>Vähäeleinen ja ajan hengen mukainen virastotalo Kuntakerros 2020: virastotalon voisi poistaa luettelosta. Pidetään aluekohteena ja mietitään rajausta uudestaan (koululta kunnantalolle)</p>	
<p>Varkaus, Kuntoranta, 1974-</p>			<p>Useiden vuosikymmenien aikana eri rakennuksista muodostunut lomakeskusalue</p>	
<p>Varkaus, Taulumäen päiväkotii, 1983</p>		<p>R, A</p>	<p>Pulpettikattoiset, punatiiliverhotut rakennusmassat luovat rytmiä. Maisemallisesti kauniilla paikalla.</p>	
<p>Vieremä, kunnantalo, 1966</p>		<p>M, R</p>	<p>Vaatimaton, kauniisti massoiteltu kunnantalo asettuu hyvin ympäristöönsä. Hoidettu puustoinen piha-alue.</p>	

Vieremä, päiväkoti Nuppula, v.1996		M, R, A	Kodikas, pienimittakaavainen päiväkoti. Lapset huomioitu suunnittelussa	
Muut kohteet		Yhteensä 16 kpl, joista maakunnallisia 10 kpl		
Iisalmi, Itikansalmen silta, 1956 Bruno Kivisalo		R	Harvinainen kanavan automatisoitu nostosilta, jossa kiinteä sillan osuus on niitattu teräskaarisilta. Ei maisemallista näkyvyyttä	
Iisalmi, Kyllikinrannan tanssilava, 1958 Lempi Pykäläinen-Purdy Laajennukset 1962 ja 1968 (ravintola)		H	Suomalaista tanssilavakulttuuria edustava rakennus maisemallisesti kauniilla paikalla järven rannassa, ent. Iisalmi-Kuopio maantien varrella.	
Iisalmi, Paloisvirran rautatiesilta, 1931		R, H	Teräspalkkisillan pilarit ja maatuet ovat graniitista. Mainitaan osana Paloisvirran aluekokonaisuutta	
Iisalmi Vesitorni, 1976 Mikko Merckling		M, R	Näkyvä, keskeinen maamerkki kaupunkikuvassa, kunnossapidetty, hieno myös valaistuna. Taitavaa insinööriä, innovatiivinen betoninkäyttö.	
Iisalmi, Sankariniemen urheilukenttä: Urheilukenttä 1920 -l Huolto-rakennus 1970 L.V. Huttunen Katsomo, päädyn katos, tulostaulun rakennelma ja lipunmyyntikojut 1985 Arkkitehtuuritoimisto Jarmo Seppä		R, H, A	Yksi eheämmistä ja hienoimmista urheilurakentamisen kokonaisuuksista. On huomionarvoinen jopa valtakunnallisesti. Postmodernia tyyliä edustava urheilukenttä on kokonaisvaltaisesti ja tyylikkäästi suunniteltu ja toteutettu.	
Joroinen, vesitorni, 1969		M	Tavanomainen vesitorni, arkinen pumppuhuone muodostaa särön arkkitehtuuriin	
Lapinlahti, ylävesisäiliö, v.1997		M, R, A	Erittäin onnistunut julkisivudetaljointi, materiaalin käyttö ja kaunis massoittelu. Tärkeä maisemallinen dominantti	

Leppävirta, Leppävirran silta, v.1965		M, R	Kuntakerros2020: silta äärimmäisen hieno! Edelleen yksi Suomen suurimpia kaarisilloja.	
Pielavesi, hiekkavarasto, v.1988		R	Vaatimaton hiekkavarasto, mutta materiaalikäytöltään ja yksityiskohdiltaan huolellisesti suunniteltu.	
Rautalampi, vesitorni		M	Tyypillinen kartiotorni, toimii dominanttina kylämaise-massa.	
Rautavaara, lentokeskus ja hangaari, v.1968/1969		H, R	Historiallisen merkityksensä vuoksi huomioidaan mk-kaavassa. Kohteella on merkitystä sekä käyttötarkoituksen että sotahistorian vuoksi.	
Sonkajärvi, vesitorni, v.1974		M	Tavanomainen vesitorni, mutta tärkeä maisemallinen dominantti kylämaisemassa, myös Sukevalla on vastaava.	
Suonenjoki, entinen paloasema v.1966		M, R	Kuntakerros 2020: tämä kohde jäi avoimeksi. Poikkeaa tyyllillisesti tyyppisistä paloasemista. Tornin kerroksittaiset parvekkeet linjakas yksityiskohta. Ei enää paloasemakäytössä.	
Suonenjoki, Kaatron uimala, laituri 1940-luku, hyppytorni v.1964		H, R	Vaatimaton, mutta kuitenkin hyvin suunniteltu ja viihtyisä uimarannan kokonaisuus.	
Suonenjoki, ravirata, vv.1978-1979		M, R,	Kivasti rinteeseen asennettu raviradan katsomo, harvoja vastaavia Pohjois-Savossa	
Varkaus, Kisapuiston katsomo v. 1955 Kalevi Väyrynen		R, H	Kalevi Väyrysen suunnittelema linjakas, funktionalistinen katsomorakennus.	

Varkaus, Varikon alue			Käyttötarkoitukseensa soveltuva, yhtenäinen ja vähäeleinen, useasta toimitilarakennuksesta muodostunut alue.	
Vieremä, ylävesisäiliö, v. 1972			Muodostaa maisemallisen elementin, parempikuntoisena voisi tukea alueen identiteetin muodostumista.	
Vesanto, Asinsalmen tanssilava, 1958		H	Tyypillinen suomalaista tanssilavakulttuuria edustava rakennus.	

Pohjois-Savon ortodoksiset kirkkorakennukset

Lisalmen ortodoksinen kirkko, profeetta Elian kirkko

Rakennusvuosi: 1957, suunnittelija: arkkitehti Ilmari Ahonen
Ortodoksinen kirkko sijaitsee Kirkkopuiston akselin pääteenä. Sen lähistöllä on useita kulttuurihistoriallisesti arvokkaita kohteita. Kirkko on yksi Suomeen toisen maailmansodan jälkeen valtion toimesta rakennetuista 13 ortodoksikirkosta, jotka rakennettiin siirtokarjalaisille korvaamaan menetettyjen Karjalan alueiden kirkkoja. Vaikka ortodoksisen kirkon piirissä kirkkorakentamisessa pyrittiin pitäytymään vanhoissa perinteissä, näkyy lisalmen ortodoksikirkossa rakennusaikansa ilme: massoittelun määräsi liturginen käytäntö, mutta rakennedetaljeiltaan kirkko, kuten sen suunnitelleen Ilmari Ahosen muutkin kirkot, edustaa muihin maakunnan ortodoksikirkoihin verrattuna rehellisemmin 1950-lukua. Lisalmen kirkkoa muistuttaa paljon mm. Kajaanin ortodoksikirkko, jossa kuitenkin kellotorni on rakennettu erillisenä, kuten lisalmenkin kirkossa alun perin suunniteltiin. Lopullisissa lisalmen kirkon suunnitelmissa kellot sijoitettiin sisäänkäynnin yläpuolelle. Kirkkosalin alaseinät marmoroitettiin vuosina 2010-12. Profeetta Elian kirkon on vihkinyt käyttöön arkkipiispa Paavali 16.6.1957. Ikonostaasin esikuvana on ollut bulgarialaisen Rilan luostarin pääkirkon ikonostaasi.
Sijainti: Kirkkopuistonkatu 28, 74100 Iisalmi

Pyhän Nikolaoksen kirkko, Kiuruvesi

Rakennus valmistui alun perin apteekiksi vuonna 1918. Se hankittiin ortodoksiseurakunnalle vuonna 1951 ja vihittiin ensin rukoushuoneeksi ja v. 1957 kirkoksi. Rakennuksen muutossuunnitelmat laati Yleisten rakennusten ylihallituksen arkkitehti Selim Savonius. Muutossuunnitelmissa mm. poistettiin osa yläkerran huoneista sekä portaitto parvekkeineen, julkisivut rapattiin ja katolle rakennettiin torni.
Pystyhirsiset väliseinät poistettiin v. 1960. Rakennuksessa olleesta kirkkoherran asunnosta on myöhemmin tehty seurakunnan toimitiloja.
Alkuperäisen rakennuksen oli apteekkari Berndt Emil Forsblom rakennuttanut seudulle poikkeuksellisesti tiilirunkoisena, koska tämän aiempi puinen apteekkirakennus oli tuhoutunut tulipalossa.
Aivan keskustan tuntumassa sijaitseva, lisalmen ortodoksiseen seurakuntaan kuuluva kirkko puistoineen on taajaman liikerakennusten lomassa huoliteltu ja vehreä keidas.
Kiuruveden pyhän Nikolaoksen kirkko on tunnettu freskoistaan, joiden maalaaminen aloitettiin kesällä 1982. Freskot on tehty akryyleilla. Kiuruveden kirkko on ensimmäinen viime sotien jälkeen jälleerakennuslain mukaan rakennettu temppele, jossa aloitettiin koko kirkon seinien ja katon täyttäminen ikonoiheilla. Sisältä kirkkosali on basilikan muotoinen, kolmilaivainen. Alttarin erottaa ikonostaasi, joka on peräisin Korpiselän kirkosta. Kirkon edessä on Kiuruveden karjalaisten vuonna 1959 pystyttämä muistomerkki Karjalaan jääneiden muistolle.
Sijainti: Niemistenkatu 6, 74700 Kiuruvesi

Pyhän Nikolaoksen tsasouna, Vieremä, Salahmi

Rakennusvuosi: 1960. Suunnittelija: Ilmari Ahonen; remonttisuunnitelma Sakari Siitonen.

Valtatien itäpuolelle pystytetty ortodoksinen rukoushuone valmistui Ilmari Ahosen suunnitelmin. Kirkon sijainti on maisemallisesti varmasti yksi maakunnan ortodoksikirkkojen vaikuttavimmista. Rakennus on yksi Ilmari Ahosen Pohjois-Savoon suunnittelema kymmenestä rukoushuoneesta, jotka jyrkkine satulakattoineen, koruttomine julkisivuineen ja harkittuine ikkunasommitelmineen erottuvat arkkitehtuurillaan omaksi ryhmäkseen. Salahmin kirkon pohjakaava vastaa lähinnä Tuusniemelle rakennettua tyyppiä, jossa kellotapuli on yhdistetty päärakennukseen sisääntulokatoksen ja eteisen välityksellä.

Pyhän Nikolaoksen tsasouna – rukoushuone - on vihitty arkkipiispa Paavalin toimesta käyttöön 22.10.1961. Rukoushuoneen remonttisuunnitelma (arkkitehti Sakari Siitonen) ja itse remontti on suoritettu talkootyönä vuosina 2005–2006. Tsasouna vihittiin uudelleen käyttöön 16.–17.12.2006.

Sijainti: Latokankaantie 83, 74230 Salahmi

Lapinlahden ortodoksinen kirkko

Rukoushuone on valmistunut vuonna 1958 ja sen on suunnitellut arkkitehti Ilmari Ahonen. Ahosta avusti arkkitehti S. Savonius. Siirtokarjalaisille ja heidän jälkipolvilleen rukoushuone toimii kokoontumispaikkana ja oman karjalaisuuden merkinä. Rakennus on tärkeä sosiaalisesti ja uskonnollisesti paikkakunnalla. Rukoushuone on tyyppillinen jälleenrakennuskauden ortodoksikirkko, jossa pohjoisvenäläinen/karjalainen kirkon huonejako kellortorneineen on säilynyt, joskin rakennus on saanut suomalaisen luterilaisen kirkon mitasuhteet ja pelkistyneen niukan koristelun. Betonirakenteisessa kellaritilassa on seurakunnan tiloja. Rakennus on keltaiseksi maalattu ja sen jyrkkä monimuotoinen aumakatto on kirkkaan punainen. Myös kellotornin sipulimuoto erottuu hyvin ristien lisäksi. Rukoushuone sijaitsee Pekka Halosen tien ja Kaivotien välisessä kauniissa männikössä asutuksen keskellä. Arkkipiispa Paavali on vihkinyt tämän lisälmen ortodoksiseen seurakuntaan kuuluvan rukoushuoneen käyttöön 2.8.1959 ja se on myöhemmin vihitty kirkoksi. Rukoushuone on pyhitetty Kaikille Pyhille.

Sijainti: Pekka Halosentie 18, 73100 Lapinlahti

Lapinlahti, Alapitkän ortodoksinen rukoushuone, Pyhän kolminaisuuden tsasouna

Kohde on lisälmen ortodoksiseen seurakuntaan kuuluva Pyhän kolminaisuuden tsasouna.

Suunnittelija: Arkkitehti Kaj Englund v. 1952.

Alapitkän rukoushuoneen suunnitteli arkkitehti Kaj Englund, joka oli myös monipuolisesti mukana jälleenrakennuskauden asuntotyyppien kehittämisessä. Alapitkän rukoushuoneen mallin Englund otti kuitenkin suoraan Suomen itärajan takaisista hirsirunkoisista rukoushuoneista, joka poikkeaa näin sinällään muutoin Pohjois-Savoon toteutetuista ortodoksisista kirkkorakennuksista. Myöhemmät

	<p>rukoushuoneet rakennettiin tavallisesti jälleenrakennustoimikunnan toimesta kehitettyjen tyyppi- ja mallikirjastojen mukaan. Alapitkän rukoushuone oli 1960-luvulle vuoraamaton, minkä jälkeen se on vuorattu rimalaudoituksella. 1980-1990-luvuilla rakennusta on muokattu perinteisemmän näköiseksi lisäämällä lautakatto ja julkisivuihin koristelijoita.</p> <p>Osoite: Alapitkantie 14, 71910, Alapitkä</p>
	<p>Sonkajärvi, ortodoksinen rukoushuone</p> <p>Rakennusvuosi: 1961. Suunnittelija: Ilmari Ahonen</p> <p>Sonkajärven kirkonkylään v. 1961 valmistunut ortodoksinen rukoushuone on hyvä esimerkki arkkitehti Ilmari Ahosen töiksi helposti tunnistettavista monista ortodoksirukoushuoneista, joille oli muita suunnittelijoita selvemmin ominaista 1950-luvun rakennusaiheiden ja -tekniikan soveltaminen ortodoksiliturgian vaatimaan tilaohjelmaan. Osaa Ahosen piirustuksista käytettiin tyyppi- ja mallikirjastojen tavoin useamman kirkon rakentamiseen, kuten Sonkajärven rukoushuoneen, joka on kopio vuotta aiemmin valmistuneesta Maaningan kirkonkylän rukoushuoneesta. Näiden Ilmari Ahosen suunnitelmien kohteiden yhteisinä piirteinä oli yleensä jyrkkä kourutiilillä katettu katto, sileällä pystylaudoituksella verhoillut ulkoseinät ja tasasivuiset, kuusikulmaisten ikkunoiden käyttö. Ikkunoiden sommitelu julkisivuissa on hyvin harkittua. Usein keinona luoda rauhallinen ja tasapainoinen julkisivu oli yhden pienen ikkunan sijoittaminen toiselle pitkälle sivulle (vrt. Sonkajärven rukoushuoneen takajulkisivu). Sonkajärven kirkonkylän ortodoksinen rukoushuoneen pohjakaava on suorakaiteen muotoinen. Sivuiltaan avoin kellotorni on sijoitettu runkokuoneen katonharjan jatkoksi sisäänkäynnin yläpuolelle kuten Rautalammin ortodoksikirkossa. Kummassakin rakennuksessa on myös sisäänkäyntiportaikko suojattu kellotornin alaosan viistoilla seinäkkeillä. Rukoushuoneen valaistus on poikkeuksellisesti ratkaistu kattoikkunoilla.</p> <p>Maakunnallisesti merkittävä kohde ja osayleiskaavassa kohde on osoitettu suojeltavaksi (sr-1). Tasa- ja tasoinen sijaitsee rinnetontilla asutuksen keskellä Sonkajärven keskustassa. Rakennuksessa on pieni esteetila, johon on myöhemmin rakennettu pieni keittotila ja wc. Varsinaisessa salissa on pieni parvi. Rukoushuoneen ikonostaasin on suunnitellut arkkitehti Sakari Siitonen ja ikonit on maalannut Oulun ikoninmaalaukerho. Rukoushuoneessa on toteutettu sisätila-remontti vuonna 2004. Esimerkiksi lattiamateriaali on muutettu. Julkisivun väritys on muutettu kesällä 2019 vaaleanharmaasta keltaiseksi.</p> <p>Sijainti: Lepokankaantie 6, 74300 Sonkajärvi</p>

Pyhien apostolien Pietarin ja Paavalin rukoushuone ja hautausmaa, Sonkajärvi, Sukeva

Rakennusvuosi: 1960. Suunnittelija: Ilmari Ahonen.

Rakennus ja siihen liittyvä hautausmaa sijaitsee Sukevan taajama-alueen rajalla vankila-alueelle johtavan tien varressa. Rukoushuone valmistui vuotta aiemmin (v. 1960) kuin Sonkajärven kirkonkylän rukoushuone. Tyyliään Sukevan rukoushuone edustaa suunnittelijansa Ilmarin Ahosen ”tyypillisimpiä”. Pohjakaavaltaan rakennus on kuten Leppävuiran rukoushuone. Sisäänkäynti on keskelle kirkon länsipäätä sijaitetun kellotornin alta ja pohjoispäädyn sivuun on liitetty matala ruumishuone. Detaljit, kuten salin korkeat viisikulmaiset ikkunat ja kellotornin malli ovat lähinnä samana vuonna valmistunutta Vesannon rukoushuonetta. Näihin verrattuna Sonkajärven rukoushuone on ”modernimpi”, enemmän 1950-luvun lopun yleislinjaa noudattavaa.

Sukevan tsasouna on täysin alkuperäisessä, jälleenrakennuskauden aikaisessa kunnossa. Tsasounan välittömässä läheisyydessä sijaitsee ortodoksinen hautausmaa. Rakennuksen maakunnallista arvoa nostaa sen alkuperäisten rakennusosien ja detaljien säilyttäminen: tiilikaton liittyminen lovettuun päätyräystäslautaan, alkuperäiset 1950-luvulle tyypilliset huolellista rakentamista edellyttävät ikkunoiden vuorilautarakenteet ja kauniit lasiovet vetimineen. Kirkon pihaan ja sen vieressä olevalle hautausmaalle johtaa uudehko lautarakenteinen porttikatos ja leveistä pystylaudoina rakennettu aita.

Osoite: Vankilantie 52 A

Pyhän Georgios Voittajan tsasouna, Vehmersalmi

Suunnitellut rakennusinsinööri Leo Tuutti, vihitty käyttöön 9.8.1986, vihkijänä KS apulaispiispa Tiihon. Tsasounan ikonit ovat esillä vain palvelusten aikana, muutoin tsasounassa on painokuvaikonit. osoite: Vehmersalmi, Räsälänlahdentie 232

Jumalansynnyttäjän suojeluksen kirkko, Juankoski

Suunnittelija arkkitehti Toivo Paatela, vihitty tsasounaksi 19.9.1954, vihkijänä KP arkkipiispa Herman. Peruskorjattu 1985-86, vihitty kirkoksi 1.10.1986, vihkijänä KS apulaispiispa Tiihon. Ikonostaasin ikonit ovat Petros Sasakin maalaamia. Juankosken tsasouna (rukoushuone) rakennettiin talkoovoimin Juankosken itäpuolelle Ruislamille v. 1954, jolloin lähipitäjissä ei ollut vielä ortodoksirukoushuoneita tai -kirkkoja. Kirkkosalin pohjamuoto on kahdeksankulmio, johon on liitetty alttari ja eteistilat. Keskellä katonharjaa on kattorastastaja kelloja varten. Rakennukseen tehtiin v. 1985 talkoovoimin peruskorjaus kirkoksi muuttamisen yhteydessä. Tällöin sisälle asennettiin mäntypanelointi sekä uudistettiin kalusteita ja ikonostaasi. osoite: Patruunantie 59, Juankoski

Pyhän Johannes Kastajan kirkko, Nilsjä

Suunnitellut arkkitehti Toivo Paatela, vihitty tsasounaksi 31.10.1954. Peruskorjattu 1990-91, vihitty kirkoksi 23.6.1991.

Alun perin rukoushuoneeksi rakennettu Nilsjään ortodoksikirkko kuuluu siirtoväelle jälleenrakennusohjelman ja rahoituksen turvin toteutettuihin kirkollisiin rakennuksiin (vrt. Lapinlahden, Juankosken ym. rukoushuoneet). Puutavara saatiin lahjoituksina. Rakennuksen suunnitelti arkkitehti Toivo Paatela, joka Ilmari Ahosen kanssa on suunnitellut suuren osan jälleenrakennusohjelman turvin toteutetuista kirkkoista. Heidän suunnitelmistaan kehitettiin tyyppiirustukset rakentamisen valvonnan helpottamiseksi. Ortodoksikirkkojen ja rukoushuoneiden rakennustyylistä virisi 1950-luvulla vilkas keskustelu, johon otti osaa mm. rakennushistorian professori Pettersson. Ortodoksiväestö toivoi rakennuksista samantyyliä kuin rajan taakse jääneet rakennukset. Niistä useat kirkot olivat olleet uusklassistisia, kun taas rukoushuoneet edustivat karjalaista puuarkkitehtuuria (vrt. Alapitkän rukoushuone Lapinlahdella). Ortodoksikirkon piirissä pyrittiin yleensä hyvin voimakkaasti säilyttämään vanhat perinteet. Toivo Paatelalta tilatut Juankosken, Nilsjään ja Siilinjärven rukoushuonepiirustukset eivät kuitenkaan olleet perinteisiä Karjalan rukoushuoneiden kopioita. Nilsjään rukoushuonepiirustukset hyväksyttiin lopulta yhdeksi kuudesta tyyppirukoushuoneista ja mm. Juuan rukoushuone on rakennettu samoilla piirustuksilla.
osoite: Laitisenmäentie 1, Nilsjä

Apostolien Pietarin ja Paavalin kirkko, Tuusniemi

Piirtänyt arkkitehti Ilmari Ahonen, vihitty tsasounaksi 13.8.1961, vihkijänä KP arkkipiispa Paavali. Peruskorjattu 1992, ikonostaasi valmistettu Puolassa. Vihitty kirkoksi 28.2.1993, vihkijänä KP arkkipiispa Johannes.

Kohde on lähinnä siirtokarjalaisten ortodoksien käyttöön rakennettu pieni, arkkitehti Ilmari Ahosen suunnittelema ortodoksinen rukoushuone. Rakennusvuosi: 1961

Tuusniemen ortodoksisen kirkon ja sen yhteydessä sijaitsevan hautausmaan alue saatiin lahjoituksena naapuritilojen, Kankaalan ja Lautalan maista. Rakennus on yksi Ilmari Ahosen Pohjois-Savoon suunnittelema kymmenestä rukoushuoneesta, jotka jyrkkine satulakattoineen, koruttomine julkisivuineen ja harkittuine ikkunassommitelmineen erottuvat arkkitehtuurillaan omaksi ryhmäkseen. Tuusniemen rukoushuoneen detaljeissa näkyy muiden suunnitelmia paremmin 1950-luku, kuten esim. sisääntulokatoksen sommitelussa. Tuusniemen kirkon pohjakaava vastaa lähinnä Vieremän Sallahmille rakennettua tyyppiä, jossa kellotapuli on yhdistetty päärakennukseen sisääntulokatoksen ja eteisen välityksellä. Tuusniemen rukoushuoneessa on nähtävissä myös rakennustyyppissä suosittu alkuperäinen väritys, johon kuuluu mm. yksityiskohdissa kirkkaansinisen käyttö.

Kirkon ikonostaasi on valmistettu Puolassa ja ikonit ovat Margit Linnun käsialaa.

osoite: Keskitie 54, Tuusniemi

Pyhittäjä Aleksanteri Syväriläisen tsasouna, Luikonlahti

Suunnittelija Seppo Latvala, vihitty käyttöön 30.8.1981. Tsasouna sijaitsee maaseutumaisemassa kirkonkylän ulkopuolella. Sen on suunnitellut Seppo Latvala ja se on vihitty käyttöön 1981, vihkijä arkkipiispa Paavali. Tsasouna on pyöröhirsinen rakennus, jossa on karjalaisia koristeaiheita esimerkiksi ikkunapuitteissa ja listoissa. Kuusikulmaisen kellotornin kellotasanne on avoin. Sisäänkäyntinä on rakennuksen levyinen avokuisti. Rakennus on hyväkuntoinen. Koriste-puukatto on uusittu muutamia vuosia sitten. Puukaton alla on peltikatto. Rakennuksessa on sähkölämmitys.

osoite: Luikonlahti, Ruhtinaantien päässä

Pyhän Nikolaoksen tsasouna, Muuruvesi

Vihitty käyttöön 18.11.1962, vihkijänä KP arkkipiispa Paavali. Vuonna 1962 valmistunut pieni tsasouna, jonka suunnitteli rakennusmestari Leo Honkala. Tsasouna sijaitsee metsäisellä tontilla Muuruveden pääraitin varrella. Rakennuksessa on vaaleaksi maalattu vaakasuuntainen puuverhous, jonka nurkat on sahattu jiiriin. Saumapeltikatto on vihreä. Sisäänkäynti on rakennuksen länsipäästä, kellotornin alta. Kellotornissa on kahdeksankulmaiset neliruutuiset ikkunat.

osoite: Muuruvedentie 41, Muuruvesi

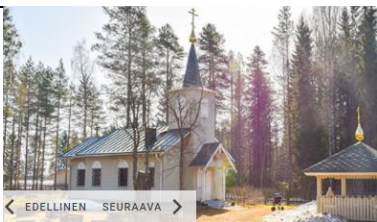
Apostolien Pietarin ja Paavalin sekä pappismarttyyri Blasioksen kirkko, Pielavesi

suunnittelija rakennusmestari Uuno Korhonen. Vihittiin käyttöön 6.7.1958, vihkijänä KS apulaispiispa Paavali. Kirkon ikonostaasihystö on entisestä Mikkelin varuskuntakirkosta. Peruskorjattu kesällä 2008.

Kuopion läänin jälleenrakennuskauden kirkoista Pielaveden ortodoksinen kirkko edustaa selkeimmin itärajan taakse jääneiden kirkkojen tyyliä. Kirkon piirustusten esikuvana oli Valamon luostarin Pyhän Johannes Kastajan Skiitan kirkko, jotka kuopiolainen rakennusmestari Korhonen sovelsi Pielaveden kirkkoon. Rakennuksen hahmo tukeutuu ortodoksiperinteeseen, rakenteiltaan ja materiaaleiltaan kirkko kuuluu 1950-luvun rakentamiseen.

Kirkko sijaitsee näkyvällä paikalla pääraitin itäpäässä ja hahmottuu kirkonkylään saavuttaessa maamerkkimäisesti eräänlaisena taajaman "avainrakennuksena". Arkkipiispa Leo on vihkinyt tämän Apostolien Pietarin ja Paavalin sekä Pappismarttyyri Blasioksen kirkon uudelleen käyttöön 9.11.2008.

osoite: Puistotie 2, Pielavesi

Pyhittäjä Arseni Konevitsalaisen kirkko, Keitele

Suunnitellut Vilho Koistinen, vihitty tsasounaksi 17.5.1965, vihkijänä KP arkkipiispa Paavali, jolloin pyhitetty pyhälle Nikolaokselle. Peruskorjattu 1998-2000, vihitty kirkoksi 11.6.2000, jolloin pyhitetty Arseni Konevitsalaiselle, Keiteleellä evakossa 1940-1956 toimineen Konevitsan luostarin muistoksi, vihkijänä KS apulaispiispa Panteleimon. Ikonostaasiin on sijoitettu Konevitsan luostarista saatuja ikoneita.

osoite: Arsenintie 1, Keitele

Karjalan Valistajien kirkko, Maaninka

Suunnitteli arkkitehti Ilmari Ahonen, vihitty tsasounaksi 20.11.1960, vihkijänä KP arkkipiispa Paavali. Peruskorjattu 2005, vihitty kirkoksi 5.11.2005, vihkijänä KP arkkipiispa Leo.
osoite: Pihtisalmentie 120, Maaninka

Pyhän Ristin ylentämisen tsasouna, Maaninka, Haatala

Osayleiskaavassa (2001) kohde on osoitettu suojeltavaksi rakennukseksi (sr). Rukoushuone sijaitsee maaseutumaisemassa Haatalantien varrella. Sen suunnitteli rakennusmestari Niilo Peiponen ja se on vihitty käyttöön vuonna 1968. Rukoushuone on suorakaiteen muotoinen, lautarakenteinen ja siinä on vihreä peltikate, vaalea vaakaverhoilu ja valkeat ikkuna ym. listat. Kuoriossa on hieman runkoa kapeampi. Sisäänkäynnin kohdalla on pieni avokuisti ja kellotorni on sisäänkäyntipäädystä. Sähkölämmitys, mutta lämmitetään vain tilaisuuksia varten. Tsasouna on pitkälti alkuperäisessä asussa. Julkisivun koristelaudat lisätty myöhemmin. Ikkunoihin lisätty turvaristikot joitakin vuosia sitten. Tsasounan käyttö on vähäistä. Rakennuksen katto ja kellotorni kaipaavat korjausta.
Sijainti: Haatalantie 35

Kristuksen kirkastumisen tsasouna, Käärmelahti

Suunnittelija rakennusmestari Johannes Brocke, vihitty käyttöön 2.10.1955, vihkijänä pastori Arvi Karpov.
Rukoushuone sijaitsee maaseutumaisemassa peltojen ja asutuksen keskellä. Sen on suunnitellut rakennusmestari Johannes Brocke ja se on vihitty käyttöön vuonna 1955, vihkijänä pastori Arvi Karpov. Rukoushuone on suorakaiteen muotoinen ja lautarakenteinen. Siinä on valkoinen vaakaverhoilu ja huopakate. Sisäänkäynnin kohdalla on avokuisti. Kellotorni on sijoitettu sisäänkäynnin viereen. Rakennuksessa on sähkölämmitys, mutta se lämmitetään vain tilaisuuksia varten. Rakennuksen huopakatto on uusimisen tarpeessa. Sisätilojen väriä muutettu joitakin vuosia sitten. Muutoksessa seinät on päällystetty lasikuitutapetilla. Myös lattian väritystä on muutettu. Suureksi kasvaneet puut ja pensaat varjostavat tonttia ja rakennus jää hieman puiden piiloon. Käärmelahden tsasounan arkkitehtoninen ilme sekä ulko- että sisätiloissa on pitkälti säilynyt alkuperäisenä.
osoite: Hyttiläntie 27, Käärmelahti

Suurmarttyyri Georgios Voittajan kirkko, Siilinjärvi

Suunnittelija arkkitehti Ilmari Ahonen, vihitty tsasounaksi 18.5.1959, vihkijänä KS apulaispiispa Paavali. Peruskorjattu 1978-79, vihitty kirkoksi 23.4.1979, vihkijänä KS apulaispiispa Leo. Ikonostaasi Petros Sasaki. Sotien jälkeen Siilinjärvelle muutti evakkoina yli 800 luovutetulta alueelta lähtöisin olevaa henkilöä, joista yli puolet oli alkuaan Salmista. Karjalainen väestö oli uskonnoltaan etupäässä ortodoksisista. Ortodoksia jumalanpalveluksia pidettiin aluksi Siilinjärven kirkossa, kunnes uuden koulun valmistuttua sen ruokasali toimi väliaikaisena rukoushuoneena.

Oman kirkon rakentaminen tuli kuitenkin ajankohtaiseksi. Kuopion ortodoksinen seurakunta osti 2 ha:n suuruisen maa-alan Maaningan tien varresta hautausmaata ja rukoushuonetta varten. Arkkitehti Ilmari Ahosen suunnittelema, Suurmarttyyri Grigorius Voittajalle pyhitetty rukoushuone vihittiin käyttöön toukokuussa 1959. Taideemaalari Helge Dahlman maalasi rukoushuoneen ikonostaasin. Tyylliltään rakennus on länsitornillinen pitkäkirkko, jossa pääsisäänkäynti on tornin alaosassa oleva ovi. Rukoushuone korjattiin perusteellisesti v. 1979 ja muutostöiden jälkeen se vihittiin kirkoksi. Uusi ikonostaasi tilattiin taidemaalari Petrus Sasakilta. Kirkon länsipuolella on hautausmaa ja Karjalaan jääneiden muistomerkki. Tontille on rakennettu seurakuntasali vuonna 1989, jonka on suunnitellut rakennussuunnittelutoimisto Sormunen & Timonen.

osoite: Harjamäentie 2, Siilinjärvi

Jumalansynnyttäjän kuolonuneen nukkumisen tsasouna, Toivala

Suunnittelija Seppo Latvala. Jumalansynnyttäjän kuolonuneen nukkumisen tsasouna on tyyllillisesti lähinnä pohjoisvenäläistä tsasounarakentamista edustava pyöröhirsinen tsasouna. Rakennuksessa on sen tyylin mukaisesti poikkeuksellisen runsaasti koristeaiheita mm. räystäissä, ikkunan kehyksissä jne. Rakennus poikkeaa pohjoissavolaisesta sotien jälkeisestä, lähinnä modernia klassismia edustavasta niukasta ortodoksisesta kirkkorakentamisperinteestä.

Tsasouna sijaitsee Kuopio-Siilinjärvi moottoritien kupeessa kallion laella. Välitöntä kytköstä esimerkiksi siirtokarjalaiseen asutukseen ei ole. Tsasouna on rakennettu Kuopion Salmi-Seuran aloitteesta talookoivoin ja keräysvaroin. Se on vihitty käyttöön 15.8.1979.

Osoite: Kivitie 21, Vuorela

Ylienkehi Mikaelin rukoushuone, Syväniemi, Karttula

Valmistunut vuonna 1949.

Osoite: Mihailantie 8, Syväniemi

Profeetta Eliaan tsasouna, Tervo

Arkkitehti Ilmari Launis*, valmistui v. 1954. Rautalammin ortodoksiiseen seurakuntaan kuuluvaa Tervon tsasounaa alettiin rakentaa vuonna 1955. Salmin kunnan entiseltä rakennusmestari Brockelta saatiin piirustukset. Työtä tehtiin paljon talkoovoimin ja keräysvaro-
in ja avustuksin saadut rahatkin loppuivat kesken. Rahoitusta saatiin jälleenrakennustoimikunnalta Helsingistä lisää ja rakentamista jatkettiin vuonna 1956. Konevitsan luostarista saatiin arvokkaat ikonit ja kirkonkellot ja muuta kalustoa kirkkokunnalta ja Valamon luostarista. Juhlallisen vihkimisen toimitti piispa Paavali 20.–21.10.1956. Karjalaisten evakot pyrittiin asuttamaan Suomen paikkakunnille siten, että saman alueen asukkaat voisivat asettua samoille seuduille. Tervon siirtolaisista suurin osa on lähtöisin Salmin Mantsinsaaresta. Tervon rukoushuoneen suunnittelu ja toteutus on Pielaveden ortodoksikirkon tavoin poikkeuksellinen maakunnan muihin ortodoksirakennuksiin verrattuna. Kun lähes kaikki muut suunnitelmat on laadittu 1950-luvun arkkitehtuurikäsitteitä ortodoksitradiioon soveltaen, Tervon ortodoksirukoushuone rakennettiin Suomen itärajan taakse jääneen Mantsinsaaren Työnpäisen kylän rukoushuoneen mukaan. Piirustukset laati Salmista Suomeen tullut entinen rakennusmestari Johannes Brocke*. Rukoushuone ja siihen liittyvä hautausmaa sijaitsee evankelisluterilaista hautausmaata vastapäätä kirkkotien toisella puolella.

Tsasouna sijaitsee kirkonkylässä luterilaisen kirkon ja hautausmaan välittömässä läheisyydessä. Tsasounan yhteydessä on hautausmaa. Pihassa on muistomerkki Karjalaan jääneiden vainajien muistolle (1961). *) Ristiriitaa suunnittelijatiedoissa.

Sijainti: Kirkkotie 9

Vesanto, ortodoksinen rukoushuone

Kohde on siirtokarjalaisen ortodoksis seurakunnan käyttöön rakennettu pienikokoinen tsasouna. Rakennusvuosi: 1960. Suunnittelija: arkkitehti Ilmari Ahonen

Kohde kuuluu vuonna 1950 perustettuun Rautalammin ortodoksiiseen seurakuntaan, jonka muodostavat Rautalammin ohella Vesanto, Suonenjoki, Tervo, Konnevesi ja Hankasalmi. Sisäpuolelta tämä Pyhän Johannes Kastajan tsasouna on pyritty säilyttämään sen alkuperäisessä asussa. Myös keväällä 2001 suoritettu tsasounan ulkomaalaus noudattaa vanhaa värisuunnitelmaa. Rukoushuoneen ikonit ovat peräisin Salmin Orusjärven kirkon ikonostaasista. Arkkipiispa Paavali vihki rukoushuoneen käyttöön 11.2.1960 ja se on pyhitetty Johannes Kastajan muistolle. Rukoushuoneessa pidetään liturgiapalvelus noin kerran kuukaudessa. Rukoushuoneen pihassa on Karjalaan jääneiden muistokivi, joka on pystytetty v. 1962.

Sijainti: Koulutie 6, 72300 Vesanto

Karjalan valistajien rukoushuone, Leppävirta

Leppävirran rukoushuone on Saimaan ortodoksiseen seurakuntaan kuuluva Karjalan valistajien rukoushuone. Taajaman osayleiskaavaan kohde on osoitettu r (24) -merkinnällä kulttuuriarvoja sisältäväksi rakennukseksi ja asemakaavassa sr-2-määräyksellä rakennus-suojelukohteeksi.

Rukoushuone sijaitsee väljällä tontilla asutuksen keskellä, lyhyen matkan päässä Leppävirran keskustasta. Niukkailmeistä jälleenrakennuskauden rakentamista edustavan rukoushuoneen suunnitteli arkkitehti Ilmari Ahonen ja se vihittiin käyttöön vuonna 1961. Rakennus on suorakaiteen muotoinen ja siinä on jyrkkäharjainen satulakatto. Kuoriosassa on hieman kapeampi ja matalampi. Sisäänkäyntipäädyssä on kellotorni. Rakennuksen takaosassa on matalampi siipirakennus. Rakennus on peruskorjattu 1990-luvulla. Sekä julkisivun että sisätilojen värit on muutettu. Alun perin ikkunan puitteissa, kaitteissa ja ovissa on käytetty korostusvärinä turkoosin sinistä (vrt. Vessannon tsasouna). Sisäkatto on paneloitu ilmeisesti 1990-luvulla. Lattiamateriaali on muutettu muovimatoksi. Eteiseen on rakennettu pieni keittokomero ja wc. Rakennuksen katto on uusittu ja sadevesijärjestelmä lisätty. Pienen seurakunnan aktiivisessa käytössä. Sähkölämmitys. Kohteella on rakennushistoriallista, historiallista ja kyläkuvalista arvoa. Kohde on kaavalla suojeltu ja tulee säilyttää.

Sijainti: Rinnetie 9, Leppävirta

Kristuksen kirkastumisen kirkko ja hautausmaa, Suonenjoki

Rakennusvuosi: v. 1957 Peruskorjaukset: muutettu kirkoksi v. 2007, jolloin myös sisätiloja muutettu. Suunnittelija: arkkitehti Ilmari Ahonen.

Ortodoksisen seurakuntaelämän keskuksiksi Suonenjoella valmistui vuonna 1957 rukoushuone eli tsasouna Ritomäelle. Sen suunnitteli arkkitehti Ilmari Ahonen ja kirkkosaliin mahtuu noin 250–300 henkeä. Rukoushuoneen alakerrassa sijaitsee seurakuntasali. Rukoushuone on pyhitetty Herran kirkastumisen muistolle ja vihkimisen toimitti piispa Paavali 3.–4.5.1958. Ensimmäinen jumalanpalvelus pidettiin jo 1.9.1957. Tämän Rautalammin ortodoksiseen seurakuntaan kuuluvan rukoushuoneen vieressä sijaitsee myös ortodoksinen hautausmaa. Vuonna 2007 eli 50 vuotta myöhemmin tsasouna remontoitiin kirkoksi. Arkkipiispa Leo vihki tsasounan kirkoksi 6.8.2007.

Kristuksen kirkastumisen kirkko sai Rautalammin ikonipiirin lahjana uudet ikonit ikonostaasiin. Rakennusta on muutettu tyyliin sopimattomasti (ikkunan ympärystat, ulko-ovet, tiilikuvioitu peltikate).
Herralantie 120, 77600 Suonenjoki

Pyhän Nikolaoksen kirkko ja ortodoksisen seurakunnan pappila, Rautalampi

Rakennusvuosi: 1959 Nykyinen käyttötarkoitus: ortodoksinen kirkko, pappila ja seurakuntatalo Suunnittelija: Ilmari Ahonen

Rautalammin ortodoksisen kirkon vieressä on Ilmari Ahosen v. 1959 suunnittelema pappilarakennus. Kohde on harvoja ortodoksisen seurakuntien kokonaisuuksia, jossa pappila sijaitsee välittömästi

	<p>kirkon yhteydessä kirkon lounaispuolella. Kohde liittyy paikalliseen kirkko- ja asutushistoriaan.</p> <p>Poikkeuksellista kirkossa on pyöreä pääsali. Kellotorni on kopio Sonkajärven kellotornista ja ratkaisusta, ja se sijaitsee pääsisäänkäynnin yläpuolella. Rautalammin ortodoksinen seurakunta perustettiin 1950. Valtaosa jäsenistä oli Salmin pitäjistä. Maanlunastustoimikunnan toimesta varattiin kylän keskeltä Latsinmäeltä tontti kirkolle sekä kirkkoa ja hautausmaata varten. Ensimmäiset piirustukset laati kuopiolainen rakennusmestari Korhonen, joka oli v. 1953 tehnyt Pie-laveden kirkon suunnitelmat. Jälleenrakennustoimikunta ei kuitenkaan hyväksynyt Korhosen piirustuksia, vaan pyysi toimikunnan arkkitehti Ilmari Ahosen laatimaan uudet piirustukset.</p> <p>Rautalammin ortodoksinen kirkon rakensi urakoitsija Pentti Vilpponen. Rakennustyöt tehtiin pääosin vuoden 1959 aikana, ja kirkko sisustettiin keväällä 1960. Piispa Paavali vihki Rautalammin ortodoksinen kirkon 12.6.1960. Rakennuksen pohjakerrokseen oli tarkoitus tehdä sakaristo, arkisto, ruumishuone, kattilahuone ja polttoainevarasto, mutta kaikki eivät toteutuneet. Kirkkosalia ylempänä, eteisen yläpuolella, oli laululehteri.</p> <p>Vuonna 2003 pyhän Nikolaoksen kirkossa tehtiin sisäremontti. Tuolloin uusittiin sisäkatot ja kirkko maalattiin. Marraskuussa 2009 valmistui kirkon kattoremontti. Kuparikatteinen torni uusittiin kokonaan ja yläpuolella oleva sipulikupoli kullattiin risteineen. Kirkkosalissa ei ole piirustusten mukaisia penkkejä, vaan tuolit. Kirkon lounaispuolella on Ilmari Ahosen piirtämä ja vuonna 1962 valmistunut seurakunnan toimitila- ja pappilarakennus. Rakennus edustaa muurattuine ja roiskerapattuine täystiiliseinineen hyvin tyyppillistä jälleenrakennuskauden arkkitehtuuria. Alakerrassa on seurakuntasali ja kirkkoherranvirasto. Yläkerrassa on nuorisotilat sekä pienempi ja suurempi huoneisto. Huoneistot ovat nykyään vuokrakäytössä. Siilinjärveläinen rakennuslurakoitsijan ohella myös seurakuntalaiset olivat rakennustyössä tiiviisti mukana. Rakennustyötä valvoivat jälleenrakennus- ja kirkollistoimikunnat, sillä varat tulivat heidän kauttaan rakennusrahostolta. Kokonaisuus sijaitsee männikköharjanteella ja maisemallisesti tärkeällä paikalla Rautalammin keskustassa. Se muodostaa myös yhdessä tärkeän seurakunnallisten rakennusten kokonaisuuden yhdessä Rautalammin empiretyylisen intendentinkonttorin konduktööri C.A. Engelin suunnitteleman ja vuosina 1842–44 rakennetun puukirkon, vuonna 1768 valmistuneen kellotapulin, vanha luterilaisen hautausmaan, sekä vuonna 1956 arkkitehti Olli Kuusen suunnitteleman Rautalammin siunauskappelin kanssa.</p> <p>Sijainti: Nikolaoksentie 1, Rautalampi</p>
	<p>Kristuksen taivaaseen astumisen kirkko, Varkaus</p> <p>Pirtinniemen hautausmaa ja sillä sijaitseva tapuli sekä Ortodoksinen kirkko muodostavat pienehkön puistomaisen kirkollisesta rakennushistoriaan merkittävän kokonaisuuden Taipaleentien varrelle. Varkauden ortodoksiselle seurakunnalle rakennettiin v. 1958 kirkko kaupunginarkkitehti Kalevi Väyrysen suunnitelmin. Kirkon yhteyteen rakennettiin v. 1983 seurakuntasalin, kirkkoherranviraston ja toimistotiloja käsittävä laajennus, jonka suunnitteli arkkitehti Seppo</p>

	<p>Mykrä. Rakennuksen arkkitehtuuri ja tilaohjelma on muotoiltu lähinnä ortodoksisen perinteen ja jumalanpalveluskäytäntöjen mukaan. Koska rakennusosia on paljon uusittu, on rakennuksen hahmosta vaikea päätellä sen rakennusaikaa, saati suunnittelijaa.</p> <p>Hautausmaa on maa-alueeltaan suhteellisen pieni, koska jo v. 1888 perustettiin uusi hautausmaa Kankunharjulle. Hautausmaalle siirretty tapuli kuului alun perin Päiviönsaaren keskivaiheilla sijainneeseen tehtaankirkkoon, joka purettiin ja tapuli siirrettiin nykyiselle paikalleen uuden kirkon valmistuttua v. 1939. Päiviönsaarelle kaksinivelinen tapuli oli valmistunut v. 1862. Tapuli on yksi harvoista ruukinajalta säilyneistä rakennuksista.</p> <p>Sijainti: Relanderinkatu 5, Varkaus</p>
--	---

Ja lisäksi:

Suomen ortodoksisen kirkkokunnan keskusrakennus, Kuopio

Suomen ortodoksisen kirkkokunnan keskusrakennus on valmistunut arkkitehti Dag Englundin piirustusten mukaan v. 1969. se sijaitsee Kuopion Ison hautausmaan länsipuolella. Rakennuksessa sijaitsevat myös Suomen ortodoksisen kirkkomuseon ”Riisan” toimitilat. Museo on perustettu v. 1957.

